

תשורה

מזכרת משמחת הנישואין של

מרדכי אליעזר אלימלך וחנה שי מקובצקי

ב"ט שובט אור לא דד"ח אדר התשפ"ג - שנת הקהל

פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן הרה"ת **מרדכי אליעזר אלימלך שי** עם ב"ג הכלה מ' חנה תי'.

התודה והברכה לכל קרובי המשפחה, ידידים ומכרים שהואילו לבוא לשמוח אתנו ביום שמחת לבבנו ולברך את החתן והכלה שיחיו ואתנו כולנו בברכת מזל טוב בחיים מאושרים בכל.

בשמחה ובטוב לבב הננו בזה לכבד את המשתתפים בשמחתנו - על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהרי"צ נ"ע בעת החתונה של כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע התשורה הכוללת:

- א. חלק משיחה ומכתב הרבי לתאריך החתונה.
- ב. מכתבי ברכה מכ"ק אדמו"ר לנישואי זקני החתן והכלה.
- ג. פרקי חיים מרתקים מחייו של סב החתן הרה"ת החסיד ר' **יוסף יהודא ע"ה מרטון** בצירוף כמה מכתבים שזכה לקבל מכ"ק אדמו"ר.
- ד. תודתנו נתונה לדוד החתן ר' **יצחק חיים שי מרטון** שסייע רבות בעריכת חלק זה.
- ה. סיפור מיוחד מסב הכלה הרה"ח ר' **יוסף יצחק שי גורביץ**.
- ו. בעריכת הדברים הסתייענו בעזרתו של הרה"ח ר' **שלום שי מגידמן** - חבר מערכת עיתון "כפר חב"ד".
- ז. מכתבים מכ"ק רבותינו נשיאינו לזקני הכלה הרה"ח ר' **נתן שי** וזוגתו מ' **פנינה תחי וולף** והרה"ח ר' **יוסף יצחק שי גורביץ** וסבא רבא של הכלה הרה"ח ר' **חיים זעליג ע"ה אלטהויז**.

חלק גדול מהחומר מתפרסם כאן **לראשונה**.

תודתנו נתונה לאח החתן הרה"ת **מנחם מענדל שי' מקובצקי**, הרב **יצחק שי' ביר** והתמימים **חיים עוזר שי' בוטמן**, **מנחם מענדל שי' גופין** ו**יוסף שי' קרוגליאק** שעזרו וסייעו בהכנת התשורה.

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י בברכת מאליפות מנפש עד בשר, ונזכה לקיום היעוד "מהרה ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה", בגאולה האמיתית והשלימה ומלכנו בראשנו והוא יגאלנו.

כ"ט שבט אור לא' דר"ח אדר תשפ"ג - שנת הקהל
כפר חב"ד אה"ק

משפחת וולף

משפחת מקובצקי

◆ שער א' ◆

תאריך החתונה

החתונה מתקיימת בכ"ט שבט ער"ח אדר מובא בזה שתי
התייחסויות מהרבי בתאריך זה לעניין חתונה

חלק משיחת כ"ט שבט ער"ח אדר התשמ"ח

(תרגום מאידית)

בס"ד. שיחת יום ד', כ"ט שבט, אור לאדר"ח אדר התשמ"ח

— אחרי סיום השבעה והסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חיי מושקא נ"ע זי"ע —

ועד"ז גם אצל המתאבלים, בנוסף
ש"לא יסיפו לדאבה עוד" ⁵³, הרי
אדרבה — והפכתי אבלם לשמחה ⁵⁴,
"הפכת מספדי למחול לי" ⁵⁵.

ח. ויש לומר, שענין הנ"ל מרומז גם
בלשון הרמב"ם ⁵⁶: "משה רבינו תקן
להם לישראל שבעת ימי אבלות ושבעת
ימי המשתה" — שמיד אחרי "שבעת
ימי אבלות" (התקופה שסיימו זה עתה)
באים "שבעת ימי המשתה", ענינים של
שמחה, ולא רק סתם שמחה, אלא
שמחת חתן וכלה וכדוגמתם, שהיא
שמחה הכי גדולה ⁵⁷, הקשורה עם
"חמשה ³⁷ קולות" הקשורים עם
החמשה קולות שהיו במתן תורה ⁵⁸ —
יום חתונתו של הקב"ה וכנס ⁵⁹.

ויש להוסיף: איתא במדרש ⁶⁰ שבעת
מ"ת היו ה"אירוסין" של הקב"ה וכנס ⁶¹,
"אבל לימות המשיח יהיו נשואין".

ועפ"ז יש לומר, שזהו מה שהרמב"ם
מרמז שאחרי שבעת ימי אבלות באים
שבעת ימי המשתה

— ששבעת ימי המשתה ה"ה

מופלג, "הלכות מדרשות ואגדות", ועד
ל"תענוגות חכמה", ריבוי מופלג
שבאין ערוך ⁴⁸.

וע"י הדברי נחמה שהקב"ה אמר
למשה רבינו, הרי"ז נמשך
ל"אתפשטותי דמשה בכל דרא
ודרא" ⁴⁹, לנשיאי ישראל שבכל דור
ודור, ועד לנשיאי דורנו, כ"ק מו"ח
אדמו"ר.

וע"י הנשיאים — גם לכל ישראל
[נוסף על זה ש"כל נפש ונפש מבית
ישראל יש בה מבחי משרע" ⁵⁰, הרי
ע"י נשיאי ישראל — נמשך ונתגלה עוד
יותר ⁵¹].

שכאשר קורה מאורע הגורם צער —
אומר הקב"ה (ביחד עם נתינת כח ע"ז)
"אל תצטער", ביחד עם הטעם
וההסברה, שהמאורע בלתי רצוי הוא רק
"לרגע קטן" ⁵², אבל אח"כ יתוסף ע"י
הוספה ועד — "כפליים לתושי",
(כנ"ל) הוספה שבאין ערוך.

ובנידון דידן, שבקרוכ ממש, נוסף על
זה שיבטל הענין הדיפך החיים, הרי
אדרבה, יקויים היעוד "הקיצו ורוננו
שוכני עפר", שיחוסף בשמחה,

53 ירמי' לא, יא.

54 שם, יב.

55 תהלים ל, יב. וראה רשימות הצ"צ לתהלים

עה"פ, ש"הפכת מספדי" ה"י בפורים, שאז נעשה
אתהפכת חשוכא לנהורא, "החדוש אשר נופך להם
מינון לשמחה" (וראה בארוכה שיחת ש"פ משפטים,
מכה"ח אדר), שזה נמשך מבחי עתיק, דלית שמאלא
באי עתיקא (ראה בארוכה ד"ה באתי לגני דש"פ
כשלה, י"א שבט, וש"י), ועיקר הגילוי יהי לע"ל,
דאו אפוך גרי (עצמי ג, ט).

56 רש"י אבי אל, מירושלמי כתובות פ"א ה"א.

57 ראה המשך שמח תשמח תרנין — ע' רעט
ואילך.

58 ברכות ה, ב.

59 מניחת כ"ב באדר (ש"ת) וראה בהמשך חמ"ד

48 וי"ל אשר נחמתי וזו על צערו של משה בענין
התורה — נמשכת נחמה גם על דברים המצערים
בגומת, דאסתכל באורייתא וכרא עלמא (וח"א קלד,
סע"א, ח"ב קסא, רע"ב, ח"ג קעא, א). ומשה הוא
נשיא ובני"ב בכל צרכיהם הרוחניים ובכל צרכיהם
הנשמיים.

49 ח"ג רעג, א. תקי"ז חס"ט, ועוד.
50 תניא פמ"ב בתהלתו. ורש"י (פ, סע"ב), שבחי
משה שבו פועלת עליו במחשבה דבור ומעשה שלו
— "ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו גו'
לשמור את מצות ה'" (עקב י, ב).

51 ליינו איתנו חממה, שיהיה לנו כח כל מה

וקוב"ה כולא חד⁶⁶, אין זה רק מצד הנשמה, אלא גם מצד הגוף והבשר, וכן"ל מ"מענה לשון", "גופא דילהון קדישא".

ולכן, כשיתגלה ענין הנשואין דהקב"ה וכנס"י, "והיו לבשר אחד"⁶⁷, אז יראו, איך שגם הפסק החיות דהגוף (שהי' לפני"ז) הוא רק בחיצוניות.

י. וכל זה מזרחים וממהרים עוד יותר עי"ז שכל יהודי מוסיף באמונתו בביאת המשיח, ותחיית המתים⁶⁸ וכו' – כמו שכמה וכמה נוהגים לומר כדיבור בגלוי "אני מאמין כו'", וגם אלו שלא אומרים כדיבור, ה"ה חושבים ע"ז בכל יום ויום, ובהדגשה – בכרכת "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" ו"לשועתך קוינו כל היום", ובמשך כל היום מצפים על הישועה, וגם בשבת ויום טוב – מבקשים, ויותר משלשה פעמים "ותחזינה עינינו בשוכן לציון ברחמים", וכפי שגם הזכירו וביקשו על ה"ציון" דנשיא דורנו (כן"ל ס"ג) הברכה המיוחדת – שבקרוב ממש ("ולא עיכבן אפילו כהרף עין"⁶⁹) יבוא משיח. ותיכף ומיד ממש⁷⁰ – "הקיצו ורגנו שוכני עפר", והוא (בעל הציון) וכל בני ביתו בראשם.

בנשואין, שנשואין דכנ"י (חתן וכלה) קשורים וכדוגמת הנשואין דהקב"ה וכנס"י שיהי' לעת"ל, וכמוכּן גם מזה שבנוסח השבע ברכות (שאומרים בשבעת ימי המשטה) מדובר אודות ה"חמשה קולות" שיהיו לעת"ל⁶¹ – שהנחמה העיקרית על (שבעת ימי) אבלות היא – הנישואין דהקב"ה וכנס"י שתהי' לעת"ל, שאז יהי' "הקיצו ורגנו שוכני עפר", כולל זה שעליו מתנחמין.

ט. ולתוספת ביאור:

נישואין הוא, שהקשר דחתן וכלה הוא קשר נצחי, בנין עדי עד (שלכן, כשרוצים לזכות אותו, ר"ל, ה"מזבח מוריד עליו דמעות"⁶²), ועד שאין זה קשר בין שני אנשים, כ"א, ששניהם נעשו לדבר אחד, "והיו לבשר אחד"⁶³.

וזהו הקשר שבין "הקיצו ורגנו שוכני עפר" וענין הנישואין: מה שעכשיו יכול להיות מציאיות דהיפך החיים – אע"פ ש"ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום"⁶⁴ – הוא מצד זה שהדביקות וההתקשרות עתה אינה בגלוי (וי"ל שזה שהי' אפשרי להתעלם הוא מפני שהי' רק באופן של אירוסין): משא"כ לעת"ל (שאו יהי' נישואין) – לא רק שהחיים יהיו חיים נצחיים, אלא יתירה מזה, שיתגלה שגם העלם החיות שהי' לפני"ז, הי' רק לפי שעה, ורק בחיצוניות⁶⁵.

ויש להוסיף: הפירוש ד"והיו לבשר אחד" הוא, שזה שישראל (ע"י אורייתא)

66 ראה זח"ג עג, א. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

67 ולהעיר ששמחת נשואין הוא (בעיקר)

שמחה גשמיית וסעודת חר"כ וכו', כי יחוד זרי"ג הוא

יחוד גופני, ועי"ז נמשך גלוי העצם וכו' – המשך

שמח תשמח הגיל – ע' רסו ואילך.

68 עיקר הי"ב היי"ג מהיי"ג עיקרים.

69 מכילתא ופרש"י בא יב, מא. וכימי צאתך

מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז, טו), נפלאות

אפילו בערך לכימי צאתך מארמ"צ (אוה"ת עה"פ

שם).

70 כידוע שעדיקים קמים לתחי' מיד – זח"א

קמ, א. ומפורש גם בגמרא – "לעתיד לבוא

לכשיבואו אהרן ובניו ומשה עמהם" (יומא ה, ב).

ולהעיר שאהרן ובניו (כהנים) ומשה – זריזין הם.

61 ראה חד"ג מהרש"א כתובות ח, א.

62 גיטין בסופה.

63 בראשית ב, כד.

64 ואתחנן ד, ד.

65 ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 84.

מכתב לחתונה בר"ח אדר

ב'תכו

ב'יה, כ"ג שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"צ הו"יח אי"א נוי"נ בנשי"ק כו'
מוה"ר יחיאל שליטי"א

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מבשר טוב אשר שידך את בתו חוה יהודית
תחי' וקבעו את זמן החתונה לראשון דר"ח אד"ר הבע"ל.

ויהי"ר מהשי"ת שיהי' למזל טוב מזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת ובבנין
עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי
תורת החסידות וכת"ר וזוג' הרבנית שיחיו ירוו מהם רוב נחת חסידותי.

בכבוד ובברכת מזל טוב מזל טוב.

ידוע מרז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה (הובא להלכה במג"א סתרפ"ו
ס"ה. ועיין שו"ת חת"ס האו"יח סק"ס ונמוקי או"יח שם – לבעהמ"ס
מנח"א) ועפמשי"כ ברמ"א או"יח סתקס"ח ס"ז הוא מן אד"ר. וא"כ לשו"ת
הגאונים ומהרי"צ גיאת (הובא בטאו"יח סת"כ. וראה בס' [ש]הובאו בשד"ח
פאת השדה כללים ס"ק פב) איחזקא שמחה ג"פ: אדר, ר"ח ושמחת תו"כ.
וחזקה על להבא.

ב'תכו

מוה"ר יחיאל גרסנר.

◆ שער ב' ◆

מכתבי
ברכה
לחתונה

מכתב ברכה לשידוך ונישואי הסבא והסבתא מרטון

מנחם מנדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
גדו אישטדט פארש
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, י"ב ניסן תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

מרטון - ירוש"ל
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Labovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
HYponah 3-8220

הנ"ל אי"ה נר"נ מלאכתו בלאכה
שמים וכו' מוח' יוסף יהודה שי'

שלום וברכה!
בפעם לפגשו חתום כה' אור
נכון השירון ויהא בשעה טובה ומפוצלת,
כמה שומר הוא השלש השיעורים השנים לכל
בחופש מפלים ופגיה הידועים,
ובשם השמחה (וישמחה ביום שבת) בכפניו פליין
וח' יצויטם,
בברכה חג המזל כשר ושם חללה

מנחם מנדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
גדו אישטדט פארש
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, י"ב ניסן תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

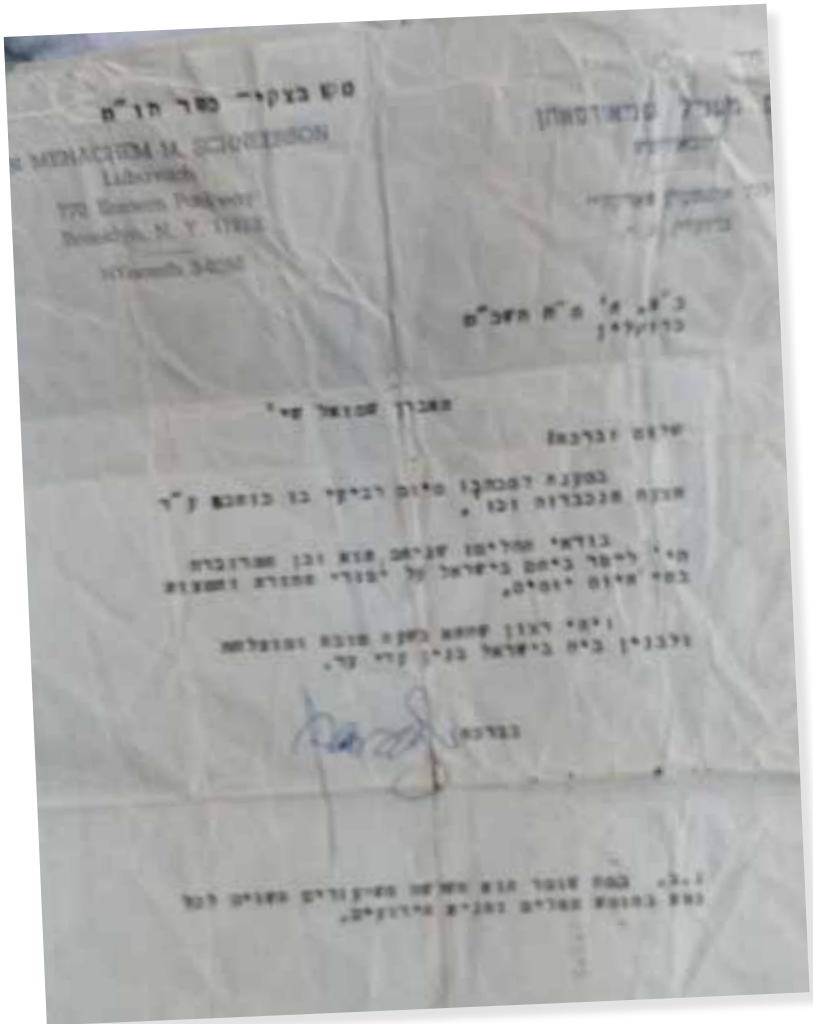
מרטון - ירוש"ל
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Labovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
HYponah 3-8220

הנ"ל אי"ה נר"נ פוסק בג"ב
מוח' יוסף יהודה שי'

שלום וברכה!
בפעם על הידעו הקבועים זמן החתונה עב ביה שייגדל
חי' בשעה טובה ומפוצלת,
הנני בזה להביע ברכתי ברכה כזו טוב חזק ושמתי'
בשעה טובה ומפוצלת ויבנו בית בישראל בנין קרי עד כי יסודי
החורה והחמוד כמי שחם פוזרים במאור שפוזרת זרמי חיים המהירות.
בברכה חזק חזק חזק טוב

מכתב ברכה לשידוך הסבא וסבתא מקובצקי

מכתב ברכה לנישואי הסבא וסבתא גורביץ

מכתב ברכה לשידוך ונישואי הסבא וסבתא וולף

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
H'Yoclinli 3-9250

מנחת מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

כ"ה, ג' אלול תשכ"ח
ברוקלין

האבנך הו"ה א"א נו"נ וכו'
סו"ת נחן ש"י
זב"ג ה"י

שלום וברכות

במענה על התועה אודות קטו"ת שלום
בשעה טובה ומוצלחה,

תנה ית"ר מתי"ה שיהיו בשעה טובה
ומוצלחה ולבנין ערי ער על יסודי החורח
ואמצוה כטי שום מוצרים במאור שבחורת זוהי
חורה החפירות.

בברכה מזל טוב
וכוח"ס

אנעריררררר
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
H'Yoclinli 3-9250

מנחת מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

כ"ה, י"ד סכ"א תשכ"ח
ברוקלין

מה נחמה מקריל חתי

ברכה ושלום

במענה לכ"י מיום י"ב סכ"א ע"ד הצעה
שירוכין עם האבנך הו"ה א"א נו"נ כו' סו"ת
נחן ש"י.

נכונת ההצעה וחמא בשמח"צ.

בברכה

אלף- לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
HYacinfh 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יא' ניסן חשכ"ח
ברוקלין

האברך נחן שי'.

שלום וברכה!

בפענה על חודעתי אורחה יום חולדה שלו.
בוראי נחב בפנהג אנ"ש בזמן האחרון
ביום החולדה. וית"ר קמטי"ה שחתי"ה שנה הצלחה
אצלו בליסור החורה וקיום המצוה בחידוד.

בברכה לחלופה חורה בירושלם
שמים ורחמי
ולחתי"ה כשר וטוב

אלף"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinfh 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ר"ח סיון חשכ"ט
ברוקלין

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' נחן שי'
וב"ג חי'

שלום וברכה!

בפענה על החודעה ספביעוה זמן החונחה
ליום יא' סיון הבע"ל,

חנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב
מזל טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחה ויבנו
ביה בישראל בנין עדי עד על יסודי החורה
והמצוה כפי שהם סאָריס במאור שבחורה זוהי
חורה החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

מכתב ברכה לנישואי הסבא רבא והסבתא רבא אלטהויז

מברק מהרבנית חיה מושקא לחתונה

◆ שער ג' ◆

ופרצת

פרקי חיים מרתקים מחייו של סב החתן
הרה"ת החסיד יוסף מרטון ע"ה

הרה"ת החסיד ר' יוסף יהודא ע"ה מרטון, סב
 החתן שיחיו, נולד בכ' סיוון תרצ"ג, בעיירה
 הקטנה והציורית סיגישוארה (Sighișoara)
 בחבל ההיסטורי 'טרנסילבניה' שבמדינת רומניה.

סיגישוארה

זכרונות עשירים ומגוונים, צבר סבא בעיירת
 מולדתו, מאותם ימים מוארים בהם גדל בצל סבו
 הרב צבי מרטון ע"ה ובקהילה המכובדת שהונהגה
 בגאון ע"י הרה"צ ר' יוסף אדלר (דער טארדער
 רב), שנודע בגדלותו התורנית ועם עלותו ארצה
 נמנה בין חברי מועצת גדולי התורה.

סבא נולד למשפחת 'אצולה' שנשאה בגאון את
 שורשיה מצד שני הוריו, נין ונכד להרב הצדיק
 ה"מראה יחזקאל" רבי יחזקאל פאנט זצ"ל - תלמידו חביבו של הרה"צ רבי מנחם
 מענדל מרימנוב; מצד אביו, היה נכד של הרה"ג הרב זאב וואלף רוזנבלי"ה זצ"ל, רב
 קהילת סעמארטין וגלילותיה (לפי הערכתנו זה גם מקור שם המשפחה "מרטון"), דמות
 דגולה, בעל המחבר של "חידושי הרז"ה" וידיד קרוב למחבר הקיצור שו"ע הרב שלמה
 גאנצפריד.

מצד אמו, היה נכדו של הרה"ג רבי משה הירש פוקס זצ"ל, ראש הישיבה והרב הנערץ
 של גרוסוורדיין הגדולה, מחבר הספר "יד רמה", דמות דגולה שעמד כחומה בצורה כנגד
 הרפורמים והניאולוגים, הקים עולה של תורה וניהל ביד רמה את ממלכתו התורנית.

דמויות אלו, נכחו והשפיעו מאוד על הבית, המשפחה והילדות המאושרת של סבא
 מרטון, בעיירת מולדתו. הסבא הרב צבי נמנה בין נכבדי הקהילה, חבר ה"חברה
 קדישא" שידיו רב לו גם בחסד ונתינה. ביתו הגדול (מתחם בו התגורר גם בנו הרב
 יעקב ומשפ'), הקיפה חצר רחבת ידיים עם תנור אבן גדולה ובאר מים מתוחזקת היטב,
 שעמדו לרשות כל יהודי העיירה: סבא התרפק בערגה על אותם ימים בהם נשות
 העיירה היו נכנסות לחצר להעמיד את הסירים בתנור עם תבשילים ריחניים לכבוד
 שבת קודש, ולששלש אל מי הבאר הקרים מארזי בשר טרי עטוף כהלכה, לשמירה
 בקירור (על 'מקרים' עדיין לא חלמו אז...). עוד במתחם המגורים היה מרתף בו ייצרו
 סיד למכירה, ופינה עבור הסוס והעגלה. במרכז העיירה, היתה בבעלות הסבא ר' צבי

סקסטיל חנות קטנה לפרנסתו.

בית הכנסת המטופח היה מרכז החיים היהודיים וכולם פקדו אותו מידי יום כולל ה"חיידר" לילדי הקהילה, סבא זכר בהערצה דמויות רבות מבית הכנסת, וחש כי זהו ביתו השני. אביו הרב יעקב, שהתברך בכישרון ציור, עיטר באופן מרהיב את כותל המזרח - שני צידי ארון הקודש הגדול. ואת הקיר המערבי של בית הכנסת, עיטר בציור-קיר ענק ומרהיב של הכותל המערבי. סבא סיפר שאחרי השלמת הציור, הוא זוכר איך נכנס אחד מישישי הקהילה ובידו מקל-הליכה, והציור המרהיב על הקיר היה נראה לו כתמונה גדולה התלויה על הקיר ושוב ושוב הוא ניסה עם מקל ההליכה שלו להיווכח שהמסגרת אינה "תלויה" אלא מצוירת ממש על הקיר.

האווירה היהודית החמה והתוססת, אורח החיים הטהור ומגוון הזיכרונות מכל מעגל השנה, הטביעו חותם עז על נפשו הצעירה ואישיותו המתגבשת של יוסף יהודא הקטן, אותו היו המלמדים ב'חיידר' מכנים בחיבה: "לייבל'ה" (כתרגום שימושי לשמו השני, יהודא).

פרוץ השואה האיומה

הכל השתנה כמובן, עם עליית הנאצים הארורים לשלטון. בהדרגה השתלטו הנאצים ועזריהם ועד מהרה פעלו להטמיע גם ברומניה את המדיניות

הרצחנית הדורסנית האיומה כנגד היהודים. באמצע שנת 1941, הצורר היטלר גייס את שליט רומניה לפרויקט "הפתרון הסופי ליהודים", והשליט האכזר אנטונסקו יישם את המלאכה הרצחנית בחבלי ארצו בסרביה ובוקובינה, תוך שהוא מאפשר שם הרג המוני. כל היהודים נכלאו בגיטאות שמורים ויהודי שאותר באזורים הכפריים הוצא מיד להורג. קלגסי גרמניה ומשתפי הפעולה שלהם בצבא רומניה רצחו מאות אלפי יהודים.

סבא זכר היטב את כניסת הקלגסים הנאצים לעיירה הקטנה. הוא ניצב שם, כילד קטן בן 8-9, והביט בעיניים משתאות בשיירה הנאצית שהיתה מסודרת ו"מרשימה". עד מהרה נערך רישום מדוקדק של כל היהודים. משתפי הפעולה המקומיים מיהרו להתנפל על בתי היהודים, גירשו אותם ונישלו אותם מכל רכושם, והיהודים נדחסו בקצה

העיירה, בדירות קטנות שהם נאלצו לחלוק בצפיפות גדולה כאשר וילון דק מפריד בין המשפחות. סבא, כילד קטן, צבר גם שלל זיכרונות "נורמליים" מתקופה זו שכן המתחם היה קרוב ליצר שבו סבא יצא ומצא מרחב אוורירי ופטריית טריות אותם קטף. את אביו הכריחו לצאת לעבודות כפייה. אולם באופן ניסי ושמיימי, למרות שבחלקים אחרים של טרנסילבניה בוצע "טיהור אתני" נרחב של יהודים שנשלחו להרג ואבדון, נכשלה תוכנית ההשמדה שהיתה אמורה לטבוח את כל 300,000 היהודים. הנאצים היו שבעי רצון משיתוף הפעולה של הרומנים ומהאקטיביות של הצבא הרומני עצמו בהשמדת יהודי בסרביה, בוקובינה ואזורים נוספים; ולכן, הם לא מיהרו לבצע בעצמם את "טיהור" רומניה והפיכתה, רח"ל ל"יודן ריין". עם זאת, כמובן, זוועות המלחמה ופשעי הנאצים ומשתפי הפעולה עמם, לא פסחו על היהודים: בכל ימי השלטון הרודני האכזרי של הפשיסט אנטונסקו ברומניה, הופעלו סדרת חוקים וגזירות קשות מנשוא, שרוששו לחלוטין את יהודי רומניה, הם נושלו בכל דרך מכל רכושם, נשלחו לעבודת כפייה ושוב ושוב נדרשו לשלם מיסים מיוחדים כולל "היטל מס מיוחד" בסך ארבעה מילארד ליי, שהטיל הרודן אנטונסקו על היהודים בחודש מאי 1943... קשה לתאר איזו מציאות פגשה את השרידים המדוכאים עם סיום המלחמה - שהיו כולם רעבים ללחם וחסרי כל אחרי ארבע שנות דיכוי והתעללות של השלטון. אמנם, כ-160,000 יהודי מטרנסילבניה גורשו בהמוניהם לאושוויץ (ב-1944) אבל בחסדי השם ובניסי ניסים, באיזור סיגישוארה ודרום טרנסילבניה (שעמדה תחת השלטון הרומני) ניצלו מרבית 40,000 היהודים שחיו בכפרים ובעיירות המקומיות.

הם זכו להיוותר בחיים וסבא התבטא שה"סדר" הגרמני הקפדני הנודע לשמצה, גרם לכך שתאריך הפינוי ומועד ההשמדה המתוכננת רח"ל - פשוט לא הספיק להגיע עד שהשלטון הובס ע"י כוחות ברית המועצות.

ויהי אחרי המלחמה

כאשר עברה רומניה אל הצד הרוסי, הדבר כמובן השפיע באופן מיידי על כל תחומי החיים. סבא שוב חזר בהשתאות בכניסת הצבא הרוסי: שיטתם היתה, הקפת העיר במצור מוחלט תחילה, ואז כניסה רעשנית מכל הצדדים, כך שבכל מקום בבת אחת נראו הרוסים הפולשים. רוב החיילים צעדו רגלית וברגע שנתקלו בסוס ועגלה - החרימו אותה והמשיכו בדרכם. הרוסים לא פסחו על ביתו של סבא והוא זכר היטב את החיילים מקבלים מהסבתא הצדקת, מרת איידל ע"ה, תבשילים ומאכלים. ואמנם, למרות הביזה והשתלטנות, הסתבר עד מהרה כי כניסתם היתה כאמור חלק מהניסים הגלויים של הקב"ה שהצילם מאושוויץ! באותה עת, עדיין לא נודעו היקפי זוועות

השוואה ליהודי סיגישוארה.

עם כניסת הקומוניסטים, נדרשו כל הילדים להיכנס ללמוד בבית הספר הרומני שעתה קיבל צביון 'רוסי' למדיי. סבא הוכנס לכיתה ה' ואת החוויה המעניינת ביותר הוא תיאר כך: בבית הספר הוקמה מקהלה גדולה. סבא צורף למקהלה ועמד זקוף בשורה הראשונה. כשהביט מאחוריו, התפעל מהמראה של מקהלת הענק כאשר בראש הפירמידה ניצבו התלמידים הגדולים מכיתה י'. המנצח היה כנר מקומי והם שרו שירי עם רומניים... וכשהגיע מועד "חגיגת הניצחון" שהכריזו הקומוניסטים כנגד הנאצים, נערך מצעד חגיגי במגרש הגדול שבמרכז העיירה וכל הילדים נדרשו לצעוק באופן קצבי: "סטאלין, סטאלין!" כמאה פעמים, בניצוחו של מאן דהו, כאשר במיקום מרכזי הוצבה תמונה ענקית של הרודן הרוסי.

במקביל, התפתחו חיים יהודיים חברתיים - כולל הקמת קבוצות נוער. הקבוצה הדתית נקראה "בני עקיבא" ובמפגשים הגיעו מדריכים מנוער הקהילה, שלימדו תכנים יהודיים שונים. יום אחד עברה בלחישה בשורה מפה לאוזן: מתארגנים לעלייה לישראל, וקבוצת "בני עקיבא" יכולה לצרף למסע הבלתי-ליגאלי הזה עשרה ילדים! סבא הביא את הבשורה הביתה, והוריו החליטו לאשר לו להצטרף למסע הנועז חרף הסכנות המוחשיות שנכרכו בו. היתה זו התקווה וקרן אור באפילה ששררה באותם ימים שלאחר המלחמה, כמו גם החשש מהלא נודע תחת מגפי הקלגס הקומוניסטי שהופיע פתאום במלוא עוצמתו.

המים הזדונים

הימים, ימי השלטון הבריטי (טרם הכרזת העצמאות), בהם גבולות ארץ הקודש היו סגורים ומסוגרים. סבלם של יהודים לא תם אחרי המלחמה ומי שניסה להגיע בכוח אל גבולות הארץ - נתקל במשמר החופים הבריטי שנהג בתקיפות רבה כנגד יהודים. במים הסוערים שבדרך, סבבו גם כוחות "ברית המועצות" שלפני ההכרזה על ניצחון כנגד הנאצים הספיקו להטביע אוניות מעפילים עם יהודים מסכנים שהצליחו בדרך לא דרך לצאת מחוץ לגבולות הנשלטים ע"י הנאצים. ומי שצלח והתקרב יותר, נתקל במשמר החופים הבריטי.

במסע מורכב, שכלל הליכה רגלית בחשכת ליל והגעה בטלטלה מתמשכת ומסוכנת עד לבוקרשט, הצליחו המדריכים להוביל את קבוצת הילדים עליהם נמנה גם סבא, עד לאוניית המעפילים "פאן קרסנטה" שהיתה אחת מעשר אוניות מעפילים שעסקו באותם ימים בהעלאה בלתי חוקית של יהודים לארץ ישראל.

לא פחות מ-7000 יהודים נדחסו על סיפון האונייה, שכלל לא היתה בנויה להסעת "מסע אנושי" ובטבעה עשויה היתה להכיל במקרה הטוב 700 נפש... אולם תודות לכושר "המוח היהודי" עם ההמצאה והאלתור של פעילי העלייה, הוכשרו דרגשים עבור הנוסעים. כמובן, תנאי המגורים היו קשים

מנשוא: בבטן האנייה הותקנו הדרגשים, אך כאשר שרר בחוץ אור יום לא הורשו הנוסעים לעלות אל הסיפון (כדי למנוע מהבריטים את זיהוי 'תכולת' האניה). וכך יצא שלדרגשים היה שימוש בכל שעות היום... בגלל הלחץ הכבד נמל בבוקרשט להעלות כמה שיותר יהודים, נוצרה הצפיפות העצומה ובנוסף גם תנאי האיזורור לא היו מותאמים - ומטבע הדברים פרצו מחלות ים שפגעו בנוסעים המבוגרים והחלשים יותר.

הוראה אחת חד משמעית ניתנה לכל הנוסעים: במידה והבריטים משתלטים על האנייה, אין להצביע בשום פנים ואופן על "מארגנים", "מדריכים" או בעלי תפקידים כלשהם. כולם פליטים, כולם שווים ואין כאן אף מארגן שנושא באחריות. והאחוזה היהודית אכן עמדה במבחן!

שמירת הדת בהפלגה

התנאים באנייה היו כאלה שלא אפשרו כלל כל פעולה "קהילתית". אי אפשר היה להדליק נר, או להשתמש בתשמישי קדושה כלשהם. הנוסעים שהקפידו על שמירת תומ"צ, וסבא היקר ביניהם, התפללו איש איש בפני עצמו. עד מהרה נוצר בלבול לגבי התאריכים והימים... אפילו נוצר ויכוח מתי חל יום השבת קודש. מה שלא היה בספק הוא כשרות המזון הדל, שחולק לנוסעים... סבא סיפר כך:

"כשהיינו על האנייה - החלק הכי מאורגן היה של חלוקת האוכל. במשך כל שבועת

ימי ההפלגה, לא היו כל פעילויות מאורגנות של חינוך או תרבות. כולנו היינו ממוקדים בהשרדות פיזית וניסיון שלא להידבק במחלות ים. אבל כל אחד בפני עצמו התפלל והקפיד ככל יכולתו על אורח חייו אלא שהתנאים היו כה מינימאליים שלא היה מקום או אפשרות "להתכנס" או לאסוף קבוצה לתפילה במניין, שיעור או כל פעולה קבוצתית אחרת. בקושי היה מקום לזוו, אם רציתי לצאת מה"דרגש" הקטן שלי לכל צורך שהוא - הייתי צריך לזחול ולדרוך על רגלי כל השכנים... כך הפלגנו שבעה ימים באנייה קטנה, דחוסה בצורה על טבעית ועל-אנושית".

כאשר הספינה התקרבה והנוסעים גילו בהתרגשות את קו האופק של העיר חיפה - היא התגלתה ע"י משמר החופים הבריטי, שהשתלט עליה וכמובן חיפש לשווא את האחראים והמדריכים. משלא נמצאו "אשמים" שניתן להעניש, הובלה האוניה אחר כבוד אל מחנה העצורים הענק אותו הקימו הבריטים באי קפריסין.

קפריסין

במחנה המעבר שבקפריסין, שוכנו אלפי המעפילים באוהלים - והשלטונות הבריטיים עמדו במבוכה כיצד לטפל ולהתייחס אליהם. מבחינה הומאנית הם עשו מאמץ להיטיב עם הפליטים, לטפל בהם מבחינה רפואית ואנושית. ומבחינה פוליטית הם ידעו כי אין לאן להשיב את הפליטים - ששרדו את מכונת ההשמדה הנאצית; ומאידך, חוקי "הספר הלבן" מנעו אפשרות להתיר להם להיכנס לגבולות ארץ הקודש. אז בינתיים, פרחו חיים יהודיים תוססים בין אוהלי הפליטים בקפריסין.

אחד מהאוהלים, הוקדש כ"תלמוד תורה" ומרכז פעילות לילדי הפליטים. סבא, שהתברך בכישרון נדיר של גרפיקה ואיור, הכין שלטי-תפאורה נאים, עם פסוקים ואיורים, שנתלו ועיטרו את אוהל הפעילות שלהם. וכשהגיע פעיל עליית-הנוער מארץ ישראל לבקר במחנה הפליטים, סבב בין האוהלים ונתקל בעיטורים המרהיבים - הוא יצא מגדרו ופנה למדריכים ושאל מי הכין את השלטים הללו? הם קראו לנער הצעיר יוסף

מחנה המעפילים בקפריסין

מרטון, והפעיל הוציא מכיסו דף רשמי של "עליית הנוער" עליה כתב וחתם כי הילד ניחן בכישרון אמנותי והיישוב היהודי מזמין אותו ללכת וללמוד, ללא כל עלות מצידו, במכללה האמנותית "בצלאל" שבירושלים. סבא לקח את הנייר יקר הערך ושמר אותו

מכל משמר בין חפציו היקרים. הוא לא ידע אז מהי "בצלאל" אך הבין את ההזדמנות המיוחדת שהוענקה לו בהערכה.

חלפה תקופה קצרה נוספת והגיעו היתרי עלייה לקבוצות מתוך הפליטים - ביניהם גם סבא, ששב והדגיש באוזני המדריכים שליווהו: אני דורש להגיע אך ורק למקום דתי המצטיין בשמירת תורה ומצוות כדבעי. הדרישה התקבלה, ועליית הנוער הפנתה את סבא אל ישיבת "כפר הרא"ה" שם התקבל באהבה ובחיבה אבהית ע"י ראשי הישיבה - הרב משה צבי נריה והרב אברהם צוקרמן זצ"ל. התנאים הגשמיים היו מינימליים, אך האווירה היתה ישיבתית ומשפחתית. בעת שהותו בישיבה, הגיעו ימי ההכרזה על הקמת ועצמאות מדינת היהודים בארץ ישראל - סבא זכר היטב את אותם ימים; את ההכרזה והריקודים ברחובות, ולעומתם את החשש הכבד מפני הבאות עם פרוץ מלחמת העצמאות.

יום אחד, החליט סבא לצאת למסע אל ירושלים ולבדוק מהי "מכללת בצלאל", שאת הסטפנדיה ללימודים חינוך נשא בכיסו. הוא היטלטל בדרכים והגיע למוסד, הציג את האישור והורשה לערוך סבב התרשמות במוסד. הוא נוכח מיד באווירה הנטולה כל סממן יהודי מסורתי וערכי, התאכזב והחליט: לא יהיה זה מקומי בשום אופן. הוא קרע את הדף יקר הערך - חלומם של נערים ונערות רבים באותם ימים ומה שאמור היה להקנות לו 'מקצוע' ועתיד כיאמן ישראלי; ושב בשמחה אל הישיבה.

כארבע שנים אחרי עלייתו של סבא, הצליחו גם הוריו - הרב יעקב ומרת בילא מלכה, ואחותו היחידה פרומה צביה (חווה) - לקבל את האישורים המתאימים ולעלות

לישראל. הם השתכנו בשכונת "בקעה" הירושלמית והמשפחה הקטנה והמאושרת התאחדה מחדש בארץ הקודש. סבא חיפש מקום להמשיך ללמוד, ובחר בישיבת "הדרום". חלפה תקופה, ואביו שנוכח בקושי העצום של פרנסה והישרדות בימי הצנע והעוני ששררו אז בארץ, החל

ללחוץ על בנו יחידו כי יקדיש זמן להכשרה מקצועית. סבא נכנע, והלך ללמוד בטכניון - שם בחר בתחום הנוסף שאותו אהב: מוזיקה, ניצוח על מקהלה וכתבת תווים. כתחביב, הוסיף ולמד את תחומי הגרפיקה והארכיטקטורה - תחום שבו גם עסק בזמן שירותו הצבאי ב"חיל ההנדסה". סבא סייע בהכנת שרטוטי מפות של אזור הערבה, שם עסק חיל ההנדסה בסלילת כבישים שפרצו דרך תחבורתית לאזורי הדרום הרחוק.

בתום לימודיו ושירותו הצבאי, סבא הגיע אל העיר חיפה - שם התקבל כמורה למתמטיקה ומוזיקה. כאיש צעיר ומשכיל, התחבב סבא על כל רואיו ומכיריו וקשר קשרי ידידות אמיצים עם דמויות רבות בחיפה וסביבותיה. אחת מהן היה הד"ר שניאור-זלמן צייטלין, רופא שלצד קבלת חולים במרפאתו עסק בעוד מגוון תחומי תרבות ותוכן, חקר ארץ הקודש וגבולותיה, דקדוק תנ"ך ומסורת טעמי המקרא. סבא החל לבקר את הד"ר צייטלין ונרקמה ביניהם ידידות אמיצה שנמשכה לאורך כל השנים; בהשפעתו, למד סבא לעומק את כללי הדקדוק וטעמי המקרא, תחומים שהפכו לאהבת חייו ממש ובהם התמחה ביותר ועסק בכך עד יומו האחרון. יש לציין כי בעת שהד"ר צייטלין התקבל ליחידות אצל הרבי נשיא דורנו, הוא הציג את ספריו שכללו מחקרים על טעמי המקרא ועל גבולות ארץ הקודש לפי התורה וסיפר לרבי שהעוזר והמסייע שלו הוא "חסיד שלך, העונה לשם יוסף יהודא מרטון" והרבי הגיב במאור פנים למשמע הדברים.

המפגש עם חב"ד

בחיפה, נתקל סבא בדמות ססגונית, צעיר שנמנה על אסכולה שונה לחלוטין מזו מהחוגים ביניהם התרועע סבא באותם הימים. סבא, היה איש חינוך ומורה, מנצח על מקהלה גדולה שהופיעה באירועים רשמיים, עוסק בטעמי מקרא ודקדוק תורה ונ"ך ומפיק עבור גופים רבים מוצרי מוזיקה שרטוט תווים וגרפיקה מגוונת; הוא קנה את מעמדו בחוגים האקדמיים והמשכילים של חיפה. לעומתו, הצעיר שזה עתה הכיר, ניהן באופי 'סחבקי' צברי ארצישראלי, ומתחת לכיפה השחורה והזקן המלא, הסתתרה דמות רועשת ושובבה אך מיוחדת: הוא הקרין אמת ודיבר על תכנים שהיו כולם בבחינת "חידוש" גדול עבור הצעיר החיפאי יוסף מרטון. במקצועו, הוא עבד כטרקטוריסט, וענה לשם: ראובן דונין. ראובן זיהה את העדינות הנפשית והאופי הנעים של סבא והחל להשפיע עליו להתעניין בחסידות, תוך שהוא מספר בהתלהבות ובעניינים בורקות על תהליך התקרבותו שלו לחסידות. במשך הזמן, חלחלה ההשפעה, הם החלו ללמוד 'תניא' ומאמרי חסידות שונים וסבא חש את עוצמת התכנים שנכנסו ליבו וכבשו את אט את עולמו הפנימי.

בהשפעת ידידו החדש, ר' ראובן, הוא נסע מספר פעמים לבקר "בפרדס" - בישיבת תומכי תמימים בלוד והתוודע לחממה החסידית הדלה והמרתקת הזו. הוא המשיך במגוון עיסוקיו בחיפה, אך במקביל המשיך בלימוד החסידות בהדרכתו של ר' ראובן דונין - ובשלב כלשהו החל להתלבט האם באמת הגיע זמן לעזוב הכל, וללכת ללמוד בישיבה בלוד. ההחלטה היתה קשה עד בלתי אפשרית, לאור כל התחייבויותיו ומעמדו והתפקידים השונים שמילא בחיפה.

ראובן שכנע אותו לכתוב את הכל לרבי - וסבא ישב וכתב את כל קורות חייו לרבי. עצם הכתיבה, מסתבר, חוללה את המפנה הפנימי המעשי: סבא לא המתין לקבלת מענה מהרבי וכשהגיעה חופשת הקיץ הוא קם ונסע לישיבה מותר מותר מאחוריו את כל תחומי העיסוק המגוונים שבהם עסק בחיפה.

עם הגיעו לישיבה, התקבל בחמימות על ידי תלמידי התמימים ש"התנפלו" על החיפאי המשכיל והכניסו אותו היישר אל הזאל הקטן והדל. הת' בנימין מזרחי שלף מאי-שם מכונת תספורת ופשוט "תלש" את הבלורית הנאה שעיסרה עד אז את מצחו של סבא... הוא ביצע את המעשה שידע כי יחייב את יוסף להישאר לפחות לזמן מה בישיבה, שהרי לחזור כך עם תספורת חסידית לחיפה יהיה קשה יותר...

היה זה חודש תמוז, קיץ תשח"י - סבא ספר בערגה מאז ולתמיד, את "גילו החסידי"

סבא לומד החברותא בישיבה בלוד נראים בין השאר:
 הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי, הרב עזרא ליפשי, הרב
 שלום לייב אייזנבר וידידים תמימים נוספים.

מאז היום שזכה להגיע לתומכי תמימים, לפגוש ולהכיר את הרה"ח ר' אפרים וולף מנהל הישיבה שדמותו המיוחדת הטביעה חותם אדיר על סבא ולדבוק במשפיע הנודע הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן שקירבו במאור פנים וחרט חריש עמוק בנפשו. הוא הכיר את חבריו התמימים - כולם דמויות פאר שהוא דבק בהם בעבותות אהבה והזכיר אותם בערגה לאורך כל השנים.

חלפו מספר ימים מאז שהגיע לישיבה, סבא קיבל סוף סוף את איגרת הקודש המכוננת, תשובה למכתבו ששלח לרבי. המכתב הגיע לכתובתו החיפאית, סבא ידע היטב שהנה הוא זכה למענה ועידוד וברכה על המפנה הדרמטי שהוא חולל בחייו והמעבר מ"פסגת האסכולה החיפאית" אל הור-ההר, הישיבה הקטנה, המאור הגדול ששכן במבנה הדל הרעוע בפרדסי לוד העלובים...

באיגרת הקודש, הרבי מורה לו להיכנס לישיבה ומברך אותו שכל הקשיים הכרוכים בכך ייעלמו והוא יזכה לעלות ולהתעלות בתורה ובמאור שבתורה, בדרכי החסידים והחסידות. סבא עצמו חש, שאת הברכות זכה לקבל עוד לפני שהגיע המכתב הפיזי, שכן באורח פלא ובאופן מהיר וקל מהמשוער, הסתדרו אחת לאחת תהליכי הפרידה שלו מהתפקידים והמשרות וההתחייבויות שלו בחיפה וגלילותיה.

באותה איגרת קודש, זכה גם שהרבי מתווה לו דרך סלולה בחיים: לא לנטוש בשום אופן את הכישרונות המבורכים שהתברך בהם משמים, אלא לנצל ולגייס את כל אלו להפצת יהדות והשפעה על הנוער היהודי בכל דרך אפשרית. הוראה זו, הפכה את סבא לחייל נאמן שהתמסר לאורך השנים לכל דרך וצורה של פעילות בשדה העשייה של ליובאוויטש וחייליה.

משידעו את הכישרונות של סבא בחינוך סבא מתבקש לעבוד בבית ספר של הרשת וסבא נכנס לעבוד ולנהל את בית ספר של הרשת בלוד, ולאחר מכן באזבסטונים בירושלים. נושא שדורש ברכה לעצמו.

סבא בכינוס של רשת אהלי יוסף יצחק לעד הנאם, הגה"ח הרש"י זיין זצ"ל

גם כשהיה כבר מנהל מצליח בבית ספר בלוד המשיך במקביל ללמוד בישיבה כשהציעו לו עבודה בעיר אחרת הרבי כותב לו מכתב שבו פונה אליו "האברך עוסק בצ"צ מלאכתו מלאכת שמים וכו'" ושם כותב לו להישאר בלוד ואחד הטעמים שכך יוכל להמשיך ללמוד בישיבה. מאוחר יותר, נשלח סבא להקים ולנהל את ביה"ס בשכונת אזבסטונים (עיר גנים) בירושלים.

המכתב הראשון שסבא קיבל בקשר לרצון להיכנס לישיבה

ב"ה, ו' תמוז, תשי"ח
ברוקלין.
שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב ראשי פרקים מתולדותיו ואשר מורה הוא בעניני מוסיקה הן
בבי"ס והן לפרטים.

ובודאי למותר להאריך בהסבר דברי המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, והוא
ע"י קיום רצון קונו, בלימוד התורה וקיום המצות, שמה מובן שבאיזה מקצוע שיהי
שמתעסק האדם, ברור גם בו אפשרית להפיץ היהדות האמיתית ועניני בתוככי אלה
שבא עמהם במגע ובקישור, ועאכו"כ אם הקישור הוא יחס של מורה ותלמיד, אשר
תמיד כל תלמיד רגש של אהדה וכבוד אצלו להמורה, שזהו מכשירו ג"כ את התלמיד
לקבל דברי המורה אפילו שלא בשטח המקצוע, וכנראה כל זה במוחש, ובפרט שלפי
כתבו תלמידיו במקצוע הם ברובם מהנוער, אשר כל שיפור ותקון מצבם, הרי זהו תקון
ושפור בעניניהם בעתיד, ולכל לראש בבנין ביתם בישראל.

ומהנ"ל מובן אשר כל יגיעה והשתדלות בזה כדאיות הן.

במ"ש אודות כניסה ללמוד בישיבת תומכי תמימים דלוד ומפרט מניעות אחדות
המונעות אותו מזה.

הרי בכלל השאלה בפועל תעמוד על סדר היום בעוד כחודש ויותר, לאחרי ההפסק של
הקיץ, שאז סדר מסודר בישיבה, והרי אפשר שבמשך זמן זה יסתדרו איזה פרטים מאלה
שמזכירים במכתבו, ובמ"ש שישנו אצלו חובות ולכן גם לאחר שיכנס לישיבה צריך יהי
להמשיך עבודתו במקצוע בכדי לסלק החובות הנה בטח יבוא בדברים בזה עם הנהלת
הישיבה, והרי כמה אפשריות בסידור הנ"ל באופן שיוכל לקיים כל סדרי הישיבה וכבר
נאמר ותשועה ברוב יועץ.

ויהי רצון מבורא עולם ומנהיגו המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית אשר יעלה מחיל
אל חיל בדרך התורה והמצוה היא הדרך המובילה את האיש ואשה הישראלים לאשרו
האמיתי הן בגשמיות והן ברוחניות, וינעם לי לקבל ממנו בשו"ט בכל האמור.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

מכתב שסבא קיבל בשנננס לשיבה

ב"ה, כח' תמוז תשי"ח ברוקלין

מר יוסף יהודא מרטון שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הגלוי' שלו מי"ח בתמוז, הוא צום הרביעי בשנה זו- יהפך בקרוב לשושן ולשמחה. בבשורה הטובה אשר לומד בישיבת תומכי תמימים בלוד.

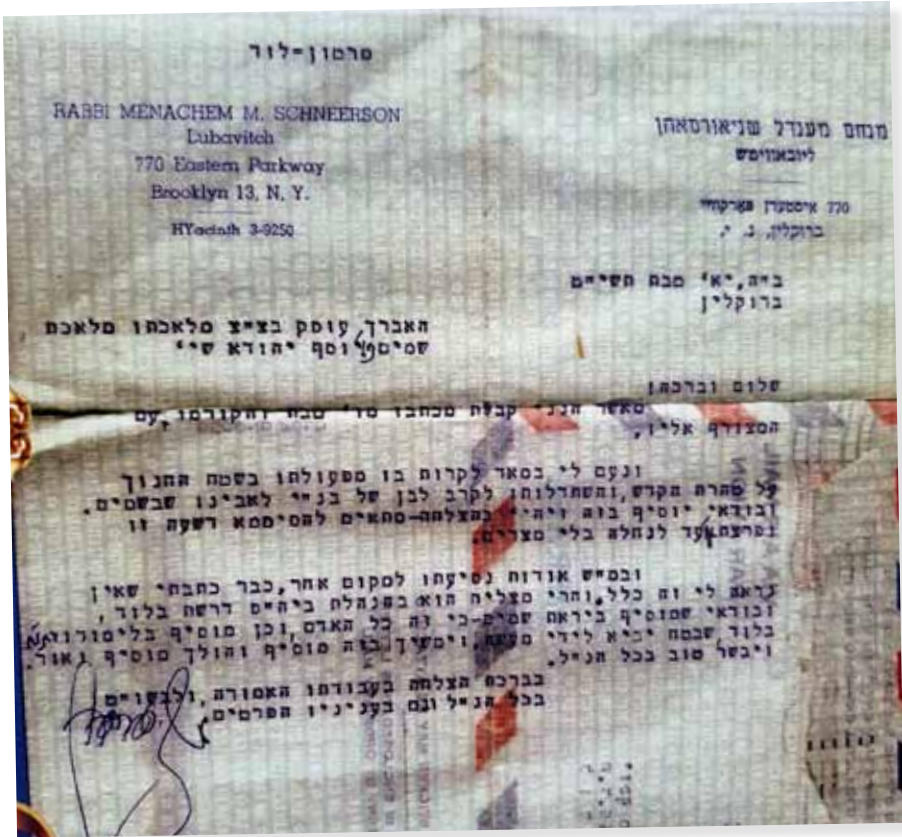
ואינו ברור באם קבל כבר מכתב מענה על מכתבו,

ובכל אופן- יהי רצון שיצליח בלימודו האמור בכל הפרטים לשביעות רצונו גם הוא,

ושכטבע בני אדם הרי גם זה יוסיף בהתמדה ושקידה, ויעלה בקודש בלימוד התורה וקיום המצות, שהרי התלמוד מביא לידי מעשה, וכל הוספה בתלמוד-מוסיפה במעשה. וכבר הבטיחו חז"ל- יגעת ומצאת.

בברכה לבשו"ט בכל האמור חתימת יד קודשו.

מכתב שקיבל כשכבר ניהל את הבית ספר בלוד

ב"ה, יא' טבת תשי"ט ברוקלין

האברך עוסק בצרכי ציבור מלאכתו מלאכת שמים יוסף יהודא שי'
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מו' טבת והקודמו עם המצורף אליו,

ונעם לי במאוד לקרות בו מפעולתו בשטח החינוך על טהרת הקודש, והשתדלותו לקרב לבן של בניי לאבינו שבשמים. ובודאי יוסיף בזה ויהי' בהצלחה- מתאים להסימא דשעה זו ופרצת גו' עד לנחלה בלי מיצרים.

ובמ"ש אודות נסיעתו למקום אחר, כבר כתבתי שאין נראה לי זה כלל, והרי מצליח הוא בהנהלת ביה"ס דרשת בלוד. ובודאי שמוסיף ביראת שמים- כי זה כל האדם, וכן מוסיף בלימודו בתו'ת בלוד שבטח יביא לידי מעשה. וימשיך בזה מוסיף והולך מוסיף ואור. ויבשר טוב בכל הנ"ל.

בברכת הצלחה בעבודתו האמורה, ולבשו"ט בכל הנ"ל וגם בעניניו הפרטים חתימת יד קודשו.

הביקור בחוות מרים

אחד המוטיבים הבולטים של התקופה בה זכה סבא מרטון להצטרף ללגיון של מלך ולהפוך לחסיד וחייל של הרבי, הוא בהיותם "ימי בראשית" בהם כולם היו מגויסים להקים ולייסד ולפעול ולקדם את היוזמות המגוונות, שהגיעו ברובם "באתערותא דלעילא" - מהרבי. בשטח, עדיין לא היתה מערכת ממוסדת כפי שאנו מכירים כיום, של מוסדות וארגונים החולשים על הפעילות ומנהלים אותה באופן סדור ומיומן. באותה עת, אנ"ש והתמימים כולם היו חיילים נאמנים שיוזמותיהם הספונטאניות והתמסרותם המוחלטת הם ששרטטו את שדה העשייה החב"דית. אמנם עדיין לא היו ארגונים עם מנגנונים היררכיים ובעלי תפקידים ומפעלי שליחות סדורים ומקצועיים, אך היתה לפעילות החב"דית באותם ימים הצלחה כבירה מתוך עשייה אדירה, פורצת דרך, התמסרות ומתיקות מיוחדת. כל יוזמה היתה חדשנית, כל פעולה היתה "מופרכת" במושגי הימים ההם וכל חסיד, אברך או תמים מהשיבה, היה מגוייס לחלוטין - מוסר את זמנו, כשרונותיו ומרצו למען היעדים אותם הציב בפני כל "המפקד העליון", נשיא הדור ומנהיגו.

סבא (במשאית) בפעילות לאיתור תלמידים ושכנוע הורים ורישום הילדים לרשת אהלי יוסף יצחק

סבא נטל חלק פעיל ונלהב בפעילות החב"דית - ואחד מהאירועים שהוא היה 'מתוועד' עליהם, שניתן להבין ממנה את אופייה ומתכונתה של העשייה החב"דית באותם הימים - היתה השבת הבלתי נשכחת שעשו הוא וחבריו בחווה חקלאית מרוחקת עם קבוצה גדולה של "הנוער העובד והלומד".

חוות מרים ("חוות משעולים")

עוד לפני קום המדינה, הבינו העסקנים היהודיים בארץ ישראל שיש ליזום פעולות בשטחי ארץ הקודש השונים - ובעיקר באזורי פריפריה: לתפוס גבולות, ליישב חלקי ארץ שוממים ולקבוע עובדות בשטח. כחלק ממאמצים אלו, גויסו פילנתרופים מחו"ל שירכשו אדמות עליהם ניתן להקים מושבים ואחוזות חקלאיות.

בשנת תשי"ד רכש יהודי מצרפת שטח של למעלה מ-5000 דונמים בדרום המרוחק (בין אשקלון לכוכב מיכאל) - אזור בו זמן לא רב לאחר מכן, במלחמת העצמאות, נערכו הקרבות הקשים לפריצת הדרך אל הנגב. על השטח שרכש, הקים חווה חקלאית עצומה שנקראה "חוות מרים" והיתה החווה הפרטית הגדולה והמשוכללת ביותר באותה עת, עם מאות פועלים שכירים בתקופות החריש והזריעה, וכאלף פועלים בימי הקטיף. בשטחי החווה גידלו שלל יבולים ובהם חיטה, כותנה, תירס - ופרדסים של פירות הדר ועצי פרי שונים.

עד מהרה, התפתח במקום גם הוויי חברתי: ארגוני הנוער גייסו מתנדבים שנסעו להתנדב בחווה ולסייע בפעילות החקלאית. בשעות היום הנוער היה מתמסר לסיוע לפועלים החקלאים, ובלילות היו לנים בחווה.

למעשה, החווה החזיקה מעמד עד אחרי מלחמת ששת הימים, אז פרץ סכסוך בין הבעלים והמפעילים שהוביל להתפרקות חוות מרים. השטחים נמכרו לגופים שעסקו בהקמת מושבי הדרום ומושבי הנגב ורק חלק נותר לגידולי שדה חקלאיים.

דבר קיומה של החווה הגדולה והמשגשגת בדרום המרוחק, הגיע לאוזני חסידי חב"ד - ולא צריך היה הרבה בכדי שהשמועה תהפוך ליוזמה: חייבים לבקר במקום, לזרוע רוחניות ואהבת השם במרחבים שבהם עוסקים במרץ בזריעת גשמיות.

ספונטניות נלהבת

וממחשבה למעשה? הכל תלוי רק ברצון. ומזווית מבטו של התמים הצעיר יוסף מרטון, הדברים השתלשלו מהר מהצפוי: יום שישי חורפי, שעת צהריים מוקדמת, הוא יושב בפינה בואל של הישיבה ומנגן בקול נעים את ה"שניים מקרא ואחד תרגום". לפתע, מתפרץ בסערה חברו הת' אברהם טאובר - כולו נלהב ובידיו ספר תורה. הוא מבחין בו וקורא "או! בדיוק אותך אני צריך! נוסעים לפעילות עם נוער העובד והלומד. אתה בדיוק מתאים, עם הרקע והעברית והידיעות וחוש הנגינה - בוא, אתה נוסע לשבת

לחוות מרים! בוא איתי, נמצא עוד מישהו ותצאו לדרך, כבר מאוחר וצריך להספיק להגיע לפני כניסת שבת!"

טאובר לא הותיר זמן לתהיות ושאלות - וסבא 'נדלק' בהתלהבות החסידית והצטרף. בחוץ, הם פוגשים את הת' מנחם מן (מאנקע) ליפסקר שהיה גדוש ומלא תוכן חסידי וחוש הסברה מצוין. מאנקע בדיוק חזר מהמקווה במסגרת ההכנות של "מעלי דשבתא", והשניים סחפו גם אותו בהתלהבותם. הוא הצטרף בספונטניות. טאובר כבר מצא נהג טרנזיט ישנה, הכניסו לתיק ציוד מינימלי: ספרים ומעט ירקות, ויצאו לדרך המיטלטלת אל עבר החווה הדרומית. בדרך הם מנסים לברר: במה דברים אמורים? ומסתבר שמעט מאוד ידוע גם לאברהם עצמו, רק העובדה הבסיסית שבמקום שוהים מאות רבות של בני נוער, בני אברהם יצחק ויעקב,

נערים תמימים עם נשמה טהורה - המוכנים להתגייס למען מטרות "לאומיות" ולהתנדב גם למלאכות חקלאיות מפרכות, אבל ריבונו של עולם, "שימו לב אל הנשמה" - מי יעורר את הפיניטאלע ייד שלהם, מי יזכיר להם לזכור ולשמור את יום השבת ולקדשו, האם ניתן להותיר אותם כך ברפש החקלאי ובעובי החומריות הכה נמוכה? בני מלכים הינם!

הדרך עברה תוך התוועדות ושירה חסידית - והנה הנהג מגיע לצומת נידחת בדרום הצחיח, ואומר: זהו, הגענו, רדו כאן ולכו ברגל על השביל עד שתמצאו את החווה. מהרו! עליי עוד לחזור הביתה לפני שבת! הם יורדים והטרנזיט משתעל, מסתובב, ונמוג בענן של ערפל מאובק. עובדה: הם כאן, לטוב ולמוטב, ושבת "אט אט" נכנסת.

מאיפה נפלתם כאן?

עם ספר תורה, מגבעות וחליפות וזקנים מתבדרים ברוח ותיק עם ספרים מעט ציוד מינימלי - מתקרבים לשערי החווה ועד מהרה הם זוכים ל"קבלת פנים" רועשת של עשרות בני נוער, שהמחזה הסוריאליסטי גרם להם להתקבץ, להביע את כל מה שהם חשו כלפי "העב"מים המשונים" וה"דתיים החשוכים". איך טעיתם בדרך? שאלו אותם ההגונים שבין המקומיים; איך הגעתם לכאן בכלל?

שבת מתקרבת, אין לאן לסגת. הם הצליחו לעורר את רחמיו של אחד המדריכים, שהוביל אותם אל עבר מגורן ששימש כ"חדר תיאטרון" - תוך שהוא שב ומהיר אותם: "אתם לא יוצאים מהמקום, תהיו שם עד מוצאי שבת - ותצאו לדרככם. אין לנו זמן לארח אתכם ואנחנו מקווים שלא תפריעו לנוער שקם מוקדם לעבודות החקלאיות ועייף מאוד בערב".

עכשיו, היתה להם כבר פינה מסודרת: מגורן של ממש, העומד לרשותם... הם נכנסו והתמקמו, הציבו בצורה מכובדת את ספר התורה, טאטאו וניקו את המקום במהירות - והתארגנו לקראת "קבלת שבת". חרף מזג האוויר החורפי, הם פתחו כמובן את כל החלונות, ועם שקיעת השמש פצחו בצוותא בתפילה חסידית שמחה.

איי, מי יכול לתאר את גודל אותה שעה: "לכו נרננה להשם!" שרו התמימים והמילים התגלגלו ושטפו את המרחבים המוריקים. "נריעה לצור ישענו, נקדמה פניו בתודה, בזמירות נריע לו!" - והתמימים, בעיניים עצומות ובהתעוררות פנימית, לא שתו ליבם לכל הנעשה סביבם. מבחינתם הם כעת בזאל שבפרדס; את כל מה שספגו באוהלה של תורה ובחממה החסידית, הם הביאו עמם אל החממה החקלאית.

ובחוץ? מהומה שקטה. נוער יהודי שהיחידה שבנפשם החלה להתעורר. הם לא יכלו להישאר שאננים נוכח התופעה ואט אט החלו להתקבץ, בשטח שמחוץ לחלונות "המגורן של החסידים". הם באו בשקט, ישבו והאזינו ללא אומר ודברים. תחילה, באו מדריכים וניסו לסלקם ולהשיח את דעתם, להאיץ בהם לחזור לתורנויות השונות שלהם אך לבסוף החליטו בלית ברירה להניח להם. בטח זה עוד מעט יסתיים והנוער יתפזר וישוב לענייניו.

העוצמה של שבת קודש

אך כמובן שההיפך הגמור הוא הנכון: שבת קודש חיממה ושטפה באור יקרות את חשכת הליל. אך הסתיימה התפילה, ניגשו התמימים לעשיית "קידוש" וכאן כבר הבחינו בכל הנוער המקובץ בחוץ. הם קראו להם, מאנקע ליפסקר הסביר בהתלהבות על שבת קודש ומצוות הקידוש, ויוסף מרטון קידש בקול רם ובנעימה לבבית כובשת שהעלתה דמעות בעיני הנוער. קידוש וטעימה קלה, והחלה התוועדות חסידית ספונטנית ויוצאת מן הכלל: ליפסקר מספר, מרטון שר, והנוער מתקרב ומתקרב, העיניים בורקות, הלב מתעורר ואיש כבר לא שם לב להבדלים בין החסידים, הנערים, המדריכים והמפעילים, כולם יהודים, כולם מאוחדים על אדמת ארץ הקודש - עם ישראל חי, הלב היהודי ער והנשמה היהודית לוהטת. עד מהרה הפכה ההתוועדות למעגל ריקוד חסידי סוער, שסילק באופן סופי ומוחלט את כל ההבדלים והסייגים שהיו עד אז!

בשעת לילה מאוחרת, התערבו מדריכים אחראיים וביקשו מהנוער ללכת לישון, כשהם מבטיחים שימחר נמשיך לחגוג עם החסידים את השבת". אבל מה שאפילו התמימים לא ציפו היתה הבקשה שהגיעה שעה קלה לאחר מכן: הם הוזמנו למגורי המדריכים המבוגרים, לשיחת עומק שנמשכה עד לשעות הקטנות, כאשר התפתח דיון סוער בענייני מהות ותוכן, הם שאלו והקשו את שאלותיהם ושמעו על בורא העולם, על התורה והמצוות, על תורת החסידות ועל הרבי ודרכי החסידים.

כמו מתן תורה

בבוקר יום השבת, השכימו התמימים והחלו בלימוד חסידות מעמיק, ולאחריה שוב תפילה צילאית, בנעימה ובלהט חסידי - ושלא במפתיע הגיעו נערים רבים שנפשם 'נדלקה' והם נמשכו לטוהר המקודש של שבת המלכה. סבא, ש"קריאת התורה" היתה אהבת חייו, קרא את פרשת השבוע מספר התורה - והיתה זו עבור עשרות נערים ומדריכים שעה נדירה ממש כמו "מתן תורה" כאשר חלקם הגדול שמע קריאת התורה לראשונה בחייהם!

במהלך הבוקר, הגיעה "ביקורת" של הנהלת המקום. הם מיד שמו לב לתופעה שסביב מגורן התיאטרון - ושאלו את המדריכים האחראיים: מה קורה כאן, מה הפעילות? סיפרו להם בחשש שהגיעו "חבדניקים" ואי אפשר היה לגרש אותם לפני שבת אז נתנו להם פינה. סבא זוכר שאחד מהמדריכים סיפר להם לאחר מכן, שלהפתעתם הגדולה התגובה של נציגי הבעלים היתה אוהדת: "אהה, חבדניקים, הם בסדר גמור".

השבת העילאית, האווירה, דברי התורה והשירה - נמשכו בעוצמה לאורך כל שעות היום ובמוצאי שבת כשהם עזבו - ליוו אותם עשרות נערים בשירה וריקודים! המדריכים לא הסתירו את שביעות רצונם. הם נוכחו בתעצומות הנפש שהשבת הזו הביאה למקום והודו מכל הלב על היוזמה הספונטנית. הם הבטיחו כי בכל עת, אם רק יחפצו בכך החסידים, הם יתקבלו לבוא ולשבות עמם שוב.

אברהם טאובר לא איכזב ואורות הטרנזיט הרועש נראו לבסוף בשביל. הנהג היה בהלם מהמחזה, איך החסידים עם ספר התורה מלווים בכל כך הרבה חברים שרכשו ביממה אחת.

לומדים פרק בשליחות

כבר בדרך חזור, מאיץ בהם חברים הת' אברהם טאובר לא להתמהמה ולשבת מיד, עוד כשהדברים טריים והחויה

מוחשית ומורגשת, לכתוב דו"ח מפורט לרבי. למעשה, זו היתה פעם ראשונה עבור סבא לשבת ולכתוב דיווח (לא פ"נ ולא מכתב בקשת ברכה) על פעילות של ממש בשדה העשייה ובשירות ממלכת ליובאוויטש.

סבא החליט ש"אם כבר לכתוב לרבי אז לכתוב כמו שצריך" - והוא ישב, ועם חוש הכתיבה והכתב הנאה שבהם התברך, כתב דיווח מפורט שהשתרע לבסוף על ששה עמודים מלאים, בהם ביחד עם חברו הת' מנחם מן (מנקע) ליפסקר השתדלו שלא להחסיר אף פרט מכל מה שאירע, כולל תיאור האווירה והתחושות

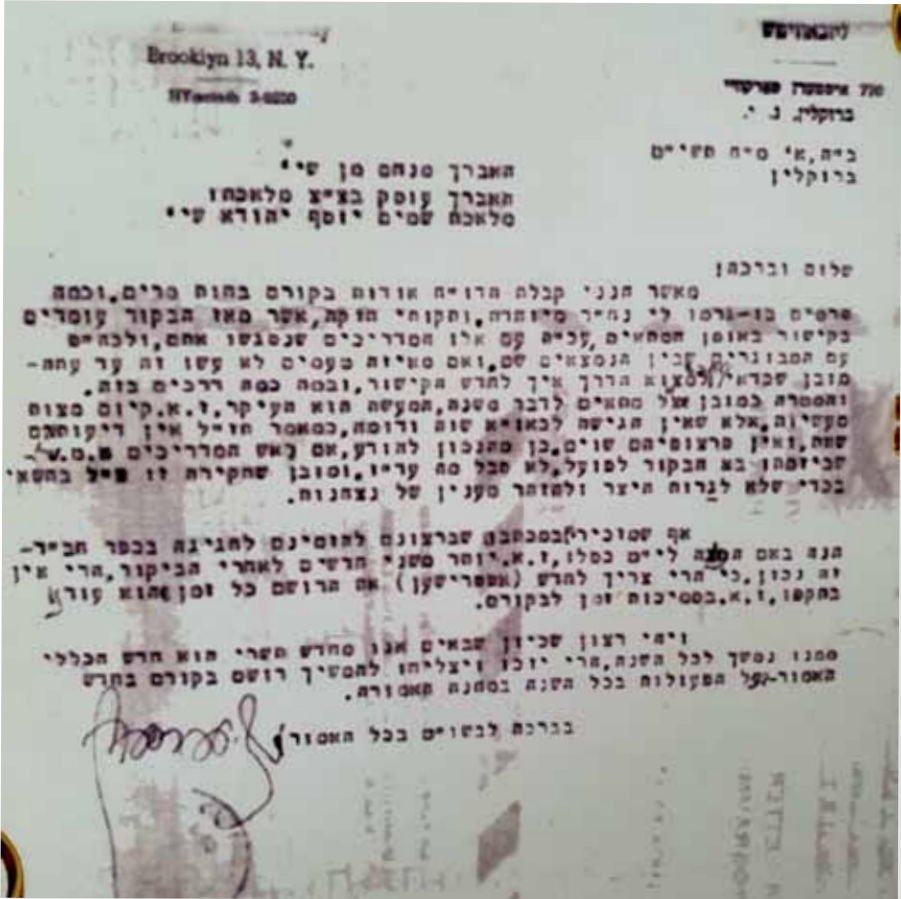

של כל חלק בשבת המיוחדת.

הדרו"ח נשלח והתמימים שבו לספסל לימודם - והנה יום אחד, קורא המנהל המיתולוגי של הישיבה הרב אפרים וולף ע"ה לסבא ואומר לו: קיבלת מכתב מהרבי! מסתבר שהם זכו למענה קודש כולל התייחסות מפורטת לדו"ח - וכאן נכונה להם "הכשרה לשליחות", תובנה שהיא היתה המסר אותו סבא תמיד סיפר שוב ושוב, אותה ספגו אז והפכה בעיניהם למוטיב מדריך בחיים לכל מי שחפץ להיות חסיד מקושר ושליח של הרבי: "לפני פתיחת המעטפה, הייתי בטוח שאמצא בתוכה דברי יישר כח גדול ושבח והלל על מה שעשינו" אמר סבא בחיוך. "והנה, מגיע מענה מפורט מהרבי, וכל כולו מהשורה הראשונה ועד השורה האחרונה - דרישה לפעולה נמשכת, הדרכה כיצד להפוך את אותה שבת לכוח שיצמיח עוד פעילות ועוד קירוב לכל אחד מהמדריכים והנערים שהיו שם, ותחושה - שכל מה שנעשה הוא רק ראשית והתחלה שאם חלילה לא נשקיע בהפיכתו לפעולה נמשכת - זו תהיה 'ברכה לבטלה'".

עבור סבא, זו היתה התועלת הכי גדולה של השבת על כל מאורעותיה ותכניה: הלימוד שהרבי דורש מאיתנו להיות כל הזמן בתנועה מתמדת ובכוננות ועשייה אקטיבית של 'פעולה נמשכת', להתקדם ולהמשיך לפעול, לא להניח, לא לנוח ולא לשקוט, לא להביט אחור ולא לטפוח על השכם - לצעוד קדימה "ופרצת" מחיל אל חיל ולקדם כל פרט במסירות. אין זמן ל"תרועות ניצחון"!

המכתב שקיבלו במענה על הדו"ח

ב"ה. א' מ"ח תשי"ט

ברוקלין.

האברך מנחם מן שי

האברך העוסק בצ"צ מלאכתו מלאכת שמים יוסף יהודא שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הדו"ח אודות ביקורם בחוות מרים. וכמה פרטים בו גרמו לי נח"ר מיוחדת. ותקותי חזקה, אשר מאז הביקור עומדים בקישור באופן המתאים, עכ"פ עם אלו המדריכים שנפגשו אתם, ולכה"פ עם המבוגרים שהינן הנמצאים שם. ואם מאיזה טעמים לא עשו זה עד עתה - מובן שכדאי לחפש ולמצוא הדרך איך לחדש הקישור, ובטח כמה דרכים בזה. והמטרה כמובן שצ"ל מתאים לדבר משנה, המעשה הוא העיקר, ז.א. קיום מצות מעשיות. אלא שאין הגישה לכאו"א שוה ודומה, כמאמר חז"ל אין דיעותיהם שוות, ואין פרצופיהם שוים. כן מהנכון להודע, אם ראש המדריכים א.ט.ט שי שביזמתו בא הביקור לפועל לא סבל מה עד"ז. ומובן שחקירה זו צ"ל בחשאי בכדי שלא לגרות היצר ולהזהר מענין של נצחנות.

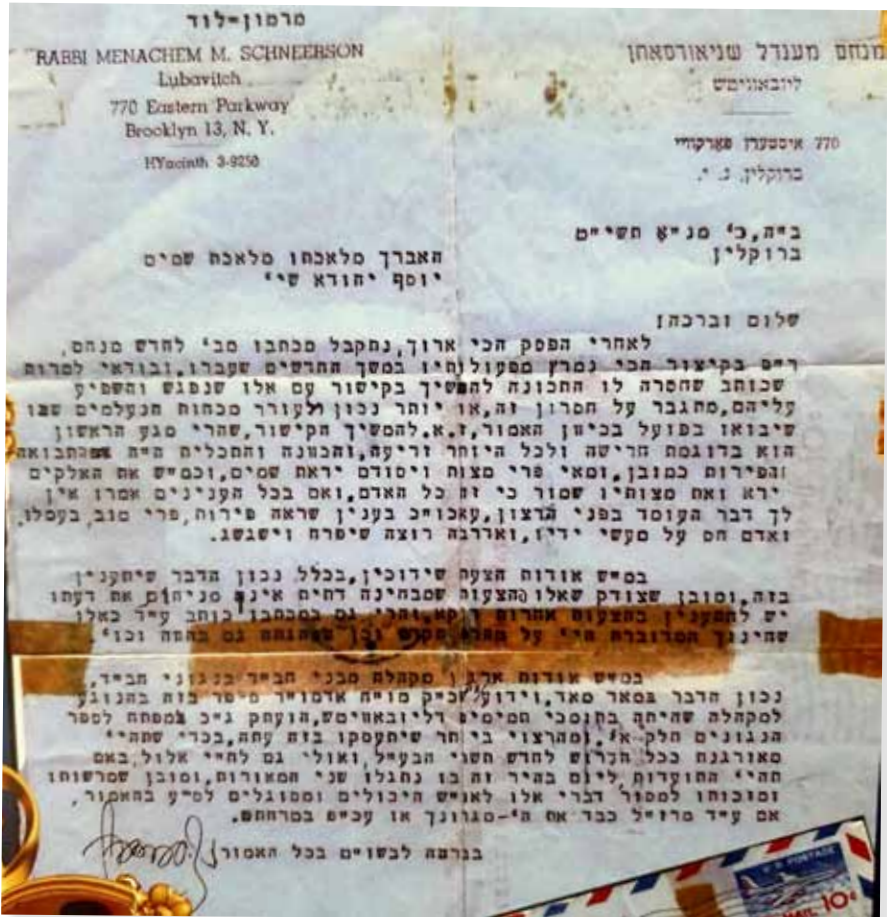
אף שמזכירים במכתבם שברצונם להזמין לחגיגה בכפר חב"ד - הנה באם הכונה ליי"ט כסליו ז.א. יותר משני חדשים לאחרי הביקור, הרי אין זה נכון, כי הרי צריך לחדש (אפפרישן) את הרושם כל זמן שהוא עודנו בתוקפו. ז.א. בסמיכות זמן לביקורם.

ויהי רצון שכיון שבאים אנו מחודשת שרי הוא חדש הכללי ממנו נמשך לכל השנה, הרי יזכו ויצליחו להמשיך רושם בקורם בחדש האמור בכל הפעולות בכל השנה במחנה האמורה .

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

עוד מכתב שסבא קיבל בהמשך לזה

ב"ה, כ' מנ"א, תשי"ט

ברוקלין.

האברך מלאכתו מלאכת שמים יוסף יהודא

שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מבי' לחדש מנחם ר"פ בקיצור הכי נמרץ מפעולותיו במשך החדשים שעברו, ובודאי למרות שכותב שחסרה לו התכונה להמשיך בקישור עם אלו שנפגש והשפיע עליהם, מתגבר על חסרון זה, או יותר נכון מעורר מכחות הנעלמים שבו שיבואו בפועל בכיוון האמור, ז.א. להמשיך הקישור, שהרי מגע הראשון הוא בדוגמת חרישה ולכל היותר זריעה, והכוונה והתכלית ה"ה התבואה והפירות כמובן, ומאי פרי מצות ויסודם יראת שמים, וכמ"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, ואם בכל הענינים אמרו אין לך דבר העומד בפני הרצון, צאכוכ"כ בענין שראה פירות פרי טוב בעמלו ואדם חס על מעשי ידיו, ואדרבה רוצה שיפרח וישגשג.

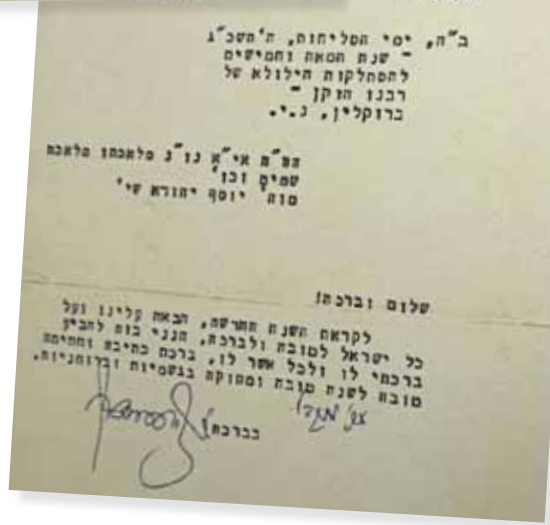
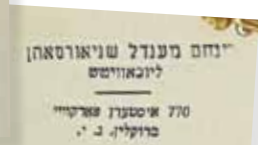
במ"ש אודות הצעת שידוכין, בכלל נכון הדבר שיתענין בזה, ומובן שצודק שאלו ההצעות שמבחינה דתית אינן מניחות את דעתו יש להתענין בהצעות אחרות דוקא. והרי גם במכתבו כותב ע"ד כאלו שחינוך המדוברת ה"י על טהרת הקודש וכן הנהגתה גם בהווה וכו'.

במ"ש אודות ארגון מקהלה מבני חב"ד בנגוני חב"ד, נכון הדבר במאד מאד, וידוע מה שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בזה בהנגוע למקהלה שהיתה בתומכי תמימים דליובאוויטש, הועתק ג"כ במפתח לספר הנגונים חלק א', ומהרצוי ביותר שיתעסקו בזה עתה, בכדי שתה"י מאורגנת ככל הדרוש לחדש תשרי הבע"ל ואולי גם לח"י אלול, באם תה"י התועדות, ליום בהיר זה בו נתגלו שני המאורות. ומובן שמרשותו ומזכותו למסור דברי אלו לאנ"ש היכולים ומסוגלים לסייע בהאמור, אם ע"ד מרז"ל כבד את ה' - מגרונוך או עכ"פ בטרחתם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

כמה מכתבים שזכה הסבא מרטון לקבל מהרבי :

כמה מכתבים לשנה טובה

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוועי
ברוקלין, נ.י.

רמזון-ירוש"ו
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NYtelech 3-8252

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.

הש"ח אי"א נ"ו, מלאכתו מלאכה
שמיים וכו' מזה יוסף יהודה שי'

שלום וברכה

לקראת שנת החרשה, תבואת עלינו ועל
כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה לחביב
ברכתי לך ולכל אשר לך, ברכה כתיבה וחתימה
טובה לשנה טובה ומתוקה בנשמות וברוחניות.

בברכה
[Signature]

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוועי
ברוקלין, נ.י.

מאדאם-ירוש"ו
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NYtelech 3-8252

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"א
ברוקלין, נ.י.

הש"ח אי"א נ"ו, מלאכתו מלאכה
שמיים וכו' מזה יוסף יהודה שי'

שלום וברכה

לקראת שנת החרשה, תבואת עלינו ועל
כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה לחביב
ברכתי לך ולכל אשר לך, ברכה כתיבה וחתימה
טובה לשנה טובה ומתוקה בנשמות וברוחניות.

בברכה
[Signature]

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוועי
ברוקלין, נ.י.

מאדאם-ירוש"ו
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NYtelech 3-8252

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ר
ברוקלין, נ.י.

הש"ח אי"א נ"ו, מלאכתו מלאכה
שמיים וכו' מזה יוסף יהודה שי'

שלום וברכה

לקראת שנת החרשה, תבואת עלינו ועל
כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה לחביב
ברכתי לך ולכל אשר לך, ברכה כתיבה וחתימה
טובה לשנה טובה ומתוקה בנשמות וברוחניות.

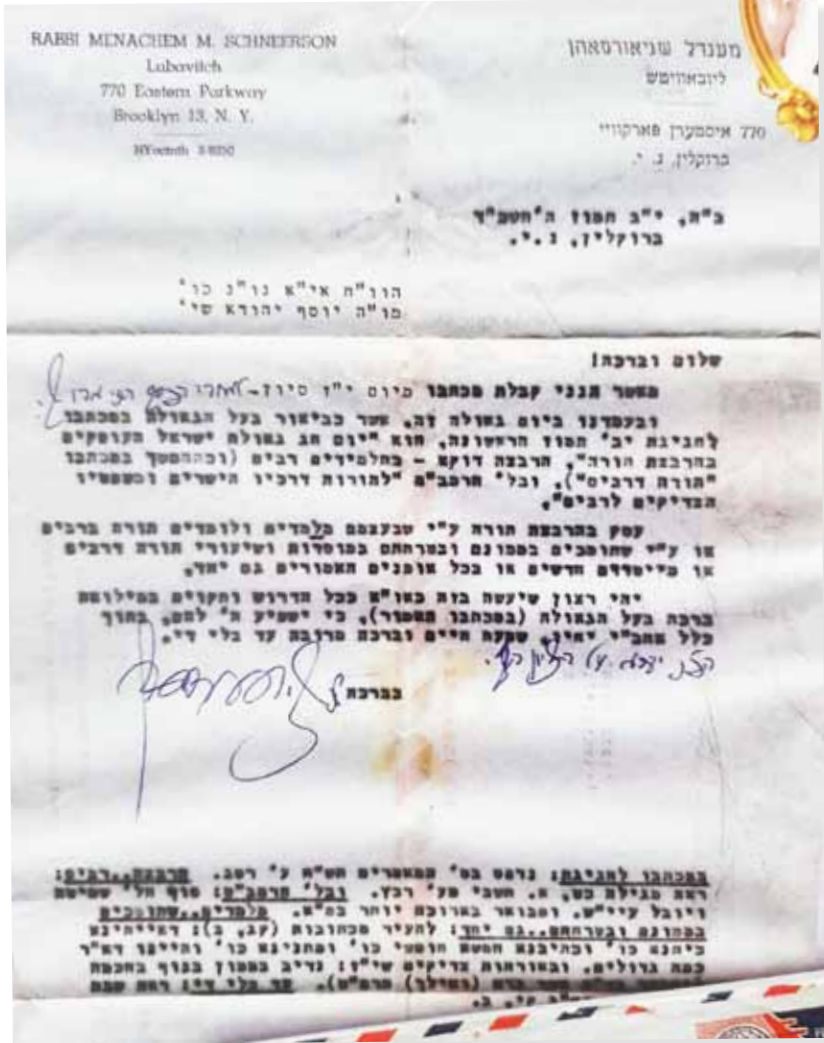
בברכה
[Signature]

ולבשו"ט ומפורטות

ולבשו"ט ומפורטות

מכתב כללי פרטי

לאחרי הפסק הכי ארוך

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NYcctmb 3-9250

חגגת מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ח, ב' סיון ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ. י.

הח"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ח יוסף שי"י

שלום וברכה

מאשר חנני קבלה סכתנו מיום ס' איר. וקטלאה יגול אקוס צמחל צמח ז"ל
הח"ח ליהודי, ויחידה יוסף צ"ל
ומענין יום זה בו' החחיל משה להתקטק עמאם (עם בני"י) בענין
קבלה החורה, אמר לנו ואמם החיו לי ממלכת כהנים

ו"ל אשר פירש בזה כל שלש פעלות המובות (כתרים) שנתנו לאומם
זו בתחלה נמינת החורה: תתנו לה - שחתינו פנויין לי וקוסקים במורה
ולא החיו עוסקין בדברים אחרים, ממלכת - מלכין קסירי כלילא, כתרים -
כתנין מסשין.

ובשרם בעת נמינת החורה - אי' כאו"א סכנ"י פנוי לה' וקוסק אק
בחורה, כתרים בראשו וראוי לאכול בקרשים.

ואתחלה הייתם - תשק משה ועלה אל האלקים, ובאתקרותא דלמא
אתקרותא דלעילא, אשר חיבק ויקרא אליי א' גו' ואמם החיו לי ממלכת
כהנים.

ויהי רצון אשר בימי סגולה אלה בחי' משרע"ה שישנה בכל נפש
ונפש סביח ישראל התקטק עמאם, עם כל כתות נפשו, בענין קבלת החורה,
וחם לא ימחינו לעצה ויאמרו לסקסון ועד גדול כל אשר דבר א' נפש,

ומזה - לקיום מצות הגבלה ומצוה פרישה ויהיו נכונים לנתינת
החורה.

בברכה - בלשון חרב, הוא ס' ק'
מו"ח ארמו"ר - לקבלת החורה
בשמה ובפנימיות

בו החחיל החורה: שו"ע רבנו הזקן האו"ח סו"ס תער. אמר לנו כתנין:
שבה פו, ב. כל שלש: ובוה סחור"ן מה שלא הובא בש"ס אלא, ואמם גו'
כתנין" - אסצ הדברים שאמר לבני"י. שלש החורה: פיה"מ אבות פ"ד
ס"ג (כן הוא בחלוקת הסניות בסידור ארה"ו). - ראה תשנן תער"ב
בהחלתו שלש אלה אס בג' קוין ובר"ה קדוש אחת (תשנן תרס"ו) שחם
כתרים דכל סדר התשנן" - במשנה ססיס: וכתר שם סוב. ו"ל שזו
וגוי קדוש, וכפ"י הסכילתא: שנאמר וסי כעסך ישראל גו' - שזו
שבחן של ישראל (ברכות ו, א). ולא הובא בש"ס שבה, כמו שלא נכנס
בסנין במשנה אבות, ורסו ארה"ו בחוספה חיבת וגו' - אף שאינה בש"ס.
ואכס ל. שחתינו: אחרים: פי' הסכילתא על "והייתם לי" שבפסוק שלפני
זו. מלכין: כתנין: הרגום יונתן כאן. כתרים: בראשו: שבה פה, א.
ובסדר אלי' וזס פ"ד ססיס: שנאמר ואמם החיו לי ממלכת כהנים וגוי
קדוש, וראוי לאכול בקרשים: סכילתא. ואתחלה הייתם: זח"ב עם, ב.
או"ח כגן ומדרשות חלוקות על סכילתא דרשב"י. בתי: ישראל: ראה
תני"ת פ"ב. וחם לא נשעצ: רסב"ן יחרו ים, זו מצוה החורה: שו"ע
ארה"ו שס.

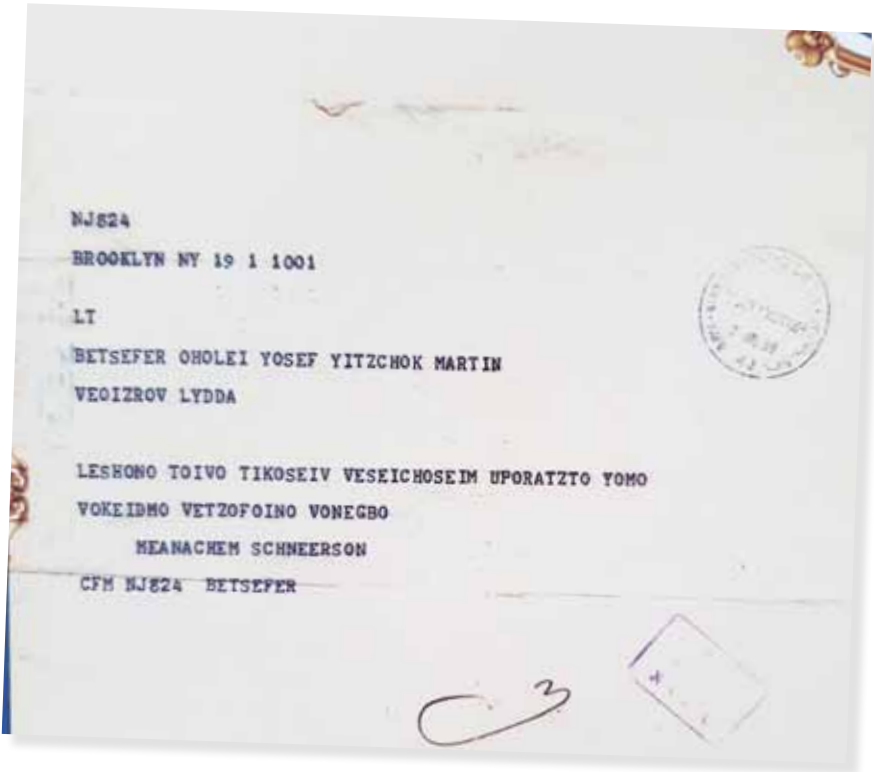
מוצ"ק, ט"ו תמוז: בלי הפסק בנהיים: (מעלי שבח) ימי הגאולה, ש"ק, יום דקיימא סיהרא באשלמותא (זח"ב פה, א) דחודש הגאולה. בלבד, יכוונה: מכתב בעל השמחה לתקופת השנה הראשונה דהגאולה. נרפס בס' המאמרים הש"ח. וחותם הארבעים יום: שהיו ברצון. ואדרבא הרצון האחרונים נלמד מהם (רש"י עקב ט, יח). ולהעיר אשר מעלה בזה ביום ט"ו בתמוז לגבי ט"ו בו שאז ויקהל העם בו' (תשא לב, א). רק (ומיד): תנחומא ר"פ ויגש. שש"ר עה"פ משכני. ענה"פ: בארוכה יותר במכ' די"ב סיון. קטני קטנים: ראה כתובות סה, ב. ספי. ומתנס: החלים ח, ג. ואין עוד: ראה יל"ש כשלה רמז רמד. ולהעיר מהמשך מים רבים חרל"ו בסוסו. בסאמרו-רא"ח: נרפס ב"החמים" ח"ז. בין המצרים: דעקא מ"ז בתמוז עד ט"ב (איכ"ר עה"פ א, ג. ועד"ז בפע"ח וכו' במקומו. וראה ע"י הכעט"ט (כתר ש"פ קרוב לסופו) לפי שהיו בספק כו'. - וחרי ענין החינוך הוא להעמיד על האמת והודאי. בסבנון חז"ל: במבילה (יב, ב) שאין ה' מכה אלא א"כ כורא רמוא חלה. אין. תשב"ר: שבת קיט, סע"ב. והפי' ההבל שלהם (ולא העסי' דמתחכים ורבן). וה"ו חידוש גדול, ולכאורה לא מצינו דוגמתו בדיבורו של קטן, ושלא נצטווה עליו כלל (הל' ת"ח לאדה"ז בתחלתן), ואף אם הוא שלא לשמה משם מיראת הרצועה (תניא קו"א סד"ה להבין מ"ש בשער). ואף שיל' שזהו פעולת התורה, הרי רק ע"י דיבור קטן בני"ה ה"ז תורה(ולא אמרינן בזה מעשה עץ שימש (חולין קכט, א) ויועיל באיזה אופן שיהי'). העולם מתקיים: ראה קו"א (שם מזה"ב רנה, ב) שהמלאכים הם מעלים ההבל עד האצילות. תשב"ר: ראה לקו"א ואו"ח לה"ם (שהשנה שנת המאתיים להסתלקות) החלים סד"ה שיר גו' כחולמים. קהלה יעקב מערכת חינוקות. לכל פשר ימי חי המחוונן: שגם מזה מוכח שנוגע גם לקטנות (וראה טו"ע או"ח ססמ"ג) וגם בנוגע ללימוד תורה (ראה הל' ת"ח לאדה"ז ספ"א). חנור. ממנה: משלי ככו, ע"ד הקבלה ראה לקוסי לוי יצחק לזהר ויקרא ע' קצב. כי ידעתיו. ומשפט: וירא (יח, יט) ובפרש"י שם. וראה אוה"ח סם. ציון. בצדקה: ישעי' א, כז. וראה לקו"ח ואוה"ת (ר"פ דברים, ישעי' סם). במפסע (עסק התורה): לקו"ח סם. משפטי. מלך: חללים עב, א. לא יהי' . . . הוי': ראה (טו, ד). וראה רמב"ם סוף הל' מלכים: ובאוהו הזמן לא יהי' שם לא רעב כו'. וצע"ק בשבת (קנא, ב): שנאמר כי לא יחדל כו'. ולא ילמדו. גדולם: ירמ"י לא, לג. וראה ש' האמונה פט"ז ואילך. ומלאה הארץ: ישעי' יא, ט. וראה רמב"ם שם. אוה"ת עה"ם. מים. ארץ: חללים עב, ח. מים עד ים: להעיר מביאוה"ז (לזח"ג קעא, א) וסד"ה וישלח חרס"ו בפ"י ים הקדמוני וים האחרון.

נ.ב.

המכתב **בטו** נחקלן, והפ"נ שבתיקרא בעת רצון עה"צ הק"י.

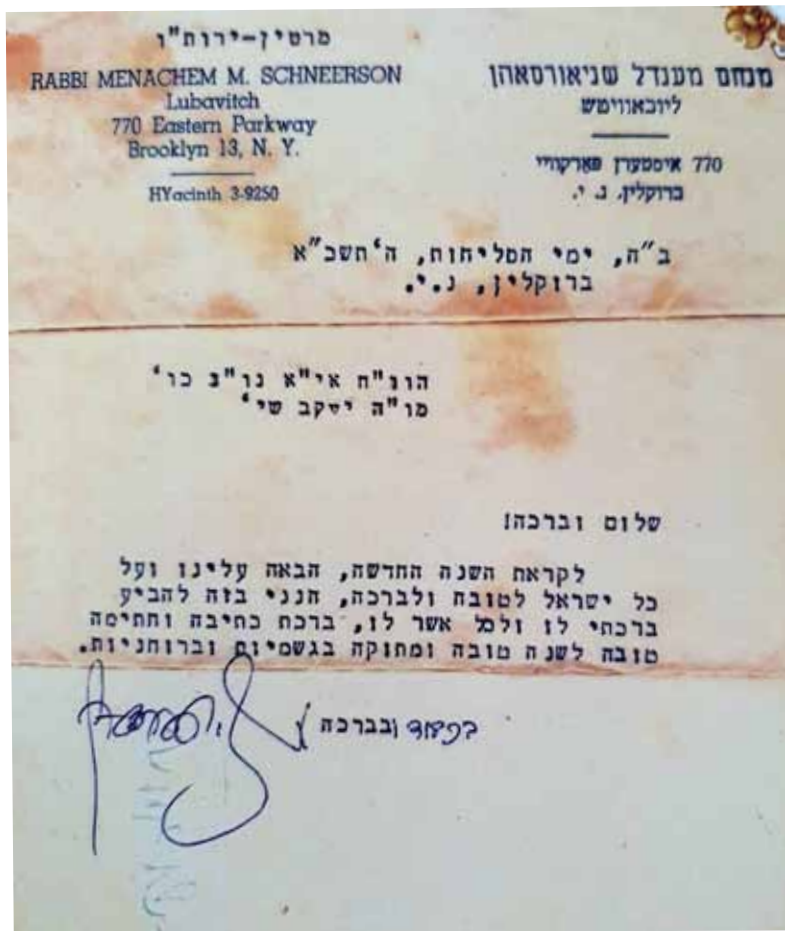
ובטח לא יעזוב מקום עבודתו עתה בבי"ס החדש"י בירות"ו ואדרבא יוסיף עצמה בו

מברק

בתספר אוהלי יוסף יצחק מרטון ועוזריו לידו
לשנה טובה תכתב ותכתם ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה
מנחם שניאורסון

לסבא רבא ד' יעקב מדטון ע"ה

מרטון-ירוש"ו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NY 11213 3-6230

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כ"ו סנה תשכ"ב
ברוקלין

מר יעקב שי'

שלום וברכה

לאורי הפסק נתקבל מכתבו מיום 31/12 באיחור
זמן רב,

ויהי רצון אשר תמיד יבשרו בני ישראל זה לזה
רק ענינים טובים ושמים, טוב באמה, הבחנה בהחם
מלא לחורחנו הק' שנקטת לקח טוב נחתי לכם, וניחנה
מחם יתברך שהוא עצם הטוב.

בעת רצון יזכירן כל אלה שכוח אודותם על
הציון הק' של כ"ק מו"ח ארמ"ר וצוקללה"ח נבג"ם
וי"ע.

בברכה להצלחה מיוחדת
ולכשו"ם

◆ שער ד ◆

ונשמע קולו

מכתבים שזכה לקבל הרב גץ
מהרבי באמצעות סב הכלה

'מבוקש' אחד בער בקרבם של קבוצת השלוחים המיוחדת ששלח הרבי לארץ-הקודש בשנת תשל"ו - להביא את אורו הגדול של נשיא דורנו אשר מזיוו הם זכו להנות ובצלו חמדו וישבו, אל כל יושבי הארץ.

לאורך השנים שקדמו לשליחות זו, אליה הם יצאו ביי"א שבט תשל"ו, הם זכו להסתופף ב770, ולחיות בגן עדן עליון בו נפשם, מוחם ולבם עוצבו מחדש והוארו באור יקרות. המבט שלהם על כל עניין ופרט - בתורה, במצוות, בחיי האדם ובעולם כולו נעשה אָהר.

במתנה הנפלאה הזאת הם רצו לשתף ולנְכוח גם את העולם כולו, ובהפצת המעיין הזה הם ראו משימת חיים בה דבקו ללא הרף כשהם מביאים רוח חדשה ומקורית בהבאת הבשורה היוצאת 770 לירושלים ולארץ הקודש כולה.

גם הסיפור הבא, סיפורם של שידורי התוועדויות הקודש של הרבי ברחבת הכותל המערבי, הוא פרי אותה בערה שהניעה אותם לפעול לידי כך שהאור האלקי הגדול המאיר 770 ובוקע את כל הכתלים וההגבלות, יפציע גם מבעד לחומותיה של ירושלים.

חסידי חב"ד הופיעו

שתי קבוצות, כל אחת מהן בת אחד-עשר שלוחים, שלח הרבי לארץ-הקודש בשנת תשל"ו. האחת נשלחה לירושלים עיר הקודש, והשניה - לצפת עיר הקודש.

על השלוחים לירושלים, שהיו עדיין בחורים, הוטל ללמוד לאורך היום בכולל 'צמח צדק' אשר בעיר העתיקה, מחצית מהיום הם למדו גמרא ובמחציתו השניה - חלק 'יורה דעה בשו"ע, ולקראת הלילה לנסוע לישיבת 'תורת אמת' - שם לנו, למדו ב'סדר חסידות' בבוקר, התפללו שחרית וסעדו את ארוחת הבוקר.

[בתחילה היה עליהם לשוב במיוחד מהעיר העתיקה ל'תורת אמת' לארוחת הצהריים ואזי לשוב בחזרה ל'צמח צדק', אולם כעבור זמן קצר ביקשו לחסוך את הטרחה הרבה הכרוכה בכך, וסודר שהארוחות יובאו אליהם].

על קבוצת השלוחים הזו, זכה להמנות סב הכלה הרב יוסף יצחק שיי גורביץ, משפיע בישיבת תו"ת במגדל-העמק. בין הפעולות הרבות אשר זכה ליטול בהן חלק במסגרת השליחות, היתה המשימה הייחודית והמרתקת הבאה:

"בתקופה הראשונה של שליחותנו", מספר הרב גורביץ, "היינו מנצלים את הזמן של הפסקת הצהריים להסתובב במבואותיה הקסומים של העיר העתיקה ולהכירה. עד

מהרה התחלנו להופיע בזמן ההפסקה בקביעות בדוכן התפילין שברחבת הכותל בו עמד מדי יום הרה"ח ר' יעקב אלישביץ ע"ה מבוקר ועד שקיעת החמה, ולסייע לו להניח תפילין ליהודים הרבים.

"בערה בקרבנו תחושה שקשה לתארה, שאנו מוכרחים לקשר את כל ירושלים, את כל העולם, עם הרבי. שמענו על כך שישנו יהודי בשם הרב מאיר יהודה גץ, המכהן כרב הכותל, וחברי הרב שלום בער לבקובסקי (כיום ראש כולל האברכים בכפר חב"ד) הגה את היוזמה ליצור קשר גם אתו.

"משרדו שכן במבנים השוכנים לשמאלו של הכותל, והחלטנו לעלות אליו. סיפרנו לו על כך שאנו שלוחים והוא התרגש והתעניין לשמוע על כך, וכך נוצר הקשר, אותו קיים בעיקר הרב לבקובסקי ושמר עליו לאורך השנים".

לקראת היום הבהיר י"א ניסן, יום הולדתו של הרבי, החליטו הרב גורביץ והרב לבקובסקי כי יש להעביר את שידור התוועדות הקודש שיקיים הרבי ברחבת הכותל המערבי. "ניגשנו לרב גץ על מנת לבקש את רשותו לקיים את השידור ואף להשתמש בקו הטלפון שלו להעברתו", מספר הרב גורביץ. "האמת היא שהרב גץ קצת חשש בתחילה מהיוזמה המחודשת, אולם דחקנו ולחצנו ולבסוף הוא נענה והסכים שנקיים את השידור לא ברחבת הכותל ממש, כי אם קרוב יותר למדרגות העולות אל השוק, ממול לכותל. חייגנו בשיחת גוביינא ממשרדו של הרב גץ אל "מרכז שידורי חב"ד", והם חזרו אלינו וכך שודרה ההתוועדות כולה".

הדברים מתועדים אף ביומן האישי של הרב גץ, בו תיעד לאורך עשרות שנות כהונתו כרב הכותל את אשר אירע בסדר-יומו, וכך הוא כותב ביום י"ב ניסן תשל"ו: "חסיד חב"ד הופיעו סמוך לעמוד השחר ובקשו להשמיע שדור מאדמו"ר שליט"א ישירות מגניו יורק מההתוועדות של יום ההולדת הע"ה לאויו"ש. קשה היה לי שלא לתת. אך הגבלתי הן במקום, בחצר שטראוס למטה והן בזמן עד לשעה 7:30 בלבד".

למעשה, הגבלת השעה לא חלה, וההתוועדות שודרה עד תומה. בשעה תשע בבוקר כותב הרב גץ ביומנו: "שדור אדמו"ר מליובביץ שליט"א הסתיים כרגע".

לאחר ההתוועדות, עלו השניים אל הרב גץ על מנת להודות לו על שאפשר את השידור. השלוחים חזרו בפניו על עיקרי הדברים שאמר הרבי בשיחות, ואף בקשו ממנו את שמו ושם אמו בכדי לשלוח אל הרבי לברכה".

”ענין שאני באמצע”

”הדבר הפך לנוהג קבוע”, מספר הרב גורביץ, ”מאז, בכל פעם בה נערכה התוועדות קודש היינו מסדרים את שידורה בכותל, ואנ”ש מירושלים כולה היו מגיעים לכותל, שהיה המוקד היחיד בו שודרה ההתוועדות”.

כך התנהלו הדברים כתקנם, עד אשר נפל דבר. היה זה בעת שידור התוועדות י”ג תמוז, שכרגיל נמשך עד לשעות הבוקר. באותו היום הגיע לכותל אחד מבכירי משרד הדתות, שהתכעס לראות את השידור, ניגש אל הרב גץ ונזף בו על-כך, ואף איים בפיטוריו מן התפקיד. הוסבר לרב גץ כי הבעיה אינה מיוחדת עם חב”ד, כי אם עקרונית - שאין להפעיל רמקולים בשטח הכותל.

למחרת, ביום ט”ו תמוז, כאשר ניגשו השלוחים אל הרב גץ לדבר עמו על האפשרות כי בערבו של יום תתקיים התוועדות נוספת אותה יידרשו לשדר, סיפר להם הרב גץ על אשר אירע. ”עגמת הנפש והצער ניכרו על פניו”, זוכר הרב גורביץ, ”איימו עליו בפיטורין, וחשנו אי-נעימות גדולה מכך שגרמנו לו בעיה שכזו”.

אותה פגישה עם השלוחים מתועדת אף היא ביומנו של הרב גץ. ”חסיד חב”ד”, הוא כותב ביומנו ביום ט”ז תמוז, ”באו לבקש שיתכן וגם הלילה תשודר שיחת התוועדות מאדמו”ר שליט”א”.

”הסברתי להם בעדינות רבה שמה שהיה ביום ב’ גרם להתנגדות רבה בקרב המשרד”, כותב הרב גץ ומוסיף במוסגר מספר מילים שבהמשך נשוב אליהן, ”ושלמרות רצוני העז אינני יכול להפר הוראות ברורות, במיוחד שנתלים הדברים בעקרון שאין מפעילים רמקולים בשטח הכותל ועמדתו הברורה של השר בענין זה, אם כי משוכנע אני אישית שעוד ענינים מסתתרים. המצב קשה במיוחד משום שבאותו בוקר ב’ היה ביקור בלתי צפוי”.

השלוחים דיווחו לרב חדקוב על אשר אירע, ובערב המחר התבשרו בבשורה רבת משמעות. ”היה זה ערב שבעה עשר בתמוז”, חוזר הרב גורביץ למאורעות אותו ערב, ”ר’ שלום דוכמן, שנמנה על קבוצת השלוחים, נקלע למשרדו של הרב אפרים וולף ע”ה, בא-כחו של הרבי בארץ-הקודש, והרב וולף מסר לידי מכתב שכתב הרבי לרב גץ ואותו הכתיב לו הרב חדקוב באמצעות הטלפון והורה כי המכתב ימסר לידי הרב גץ על ידי השלוחים שהיו עמו בקשר. הרב חדקוב הדגיש כי יש למסור אותו לרב גץ עוד לפני חצות ליל שבעה עשר בתמוז”.

השלוחים מיהרו לקיים את שנצטוו, סרו לביתו של הרב גץ ומסרו לו את תוכנו המדהים של המכתב המובא להלן (וראה צילום):

. . נצטערתי רבות על השמועה שהגיעתני שגורמים לכת"ר עגמת נפש וכו' בשביל ענין שאני באמצע,

ענין שתוכנו הפצת היהדות תורה ומצותי',

ויה"ר שבקרוב ממש ובדרכי נועם יבוטלו כל ההפרעות לכל עניני תומ"צ, כולל הנ"ל,

הן מצד המנגד לזה בגלוי והן מצד המנגד לזה בסתר, ונותן אמתלא להתנגדותו שזוהי

הנהגה כללית ואין בזה כלל חשבונות אישיים וכו',

ויפוצו מעינות תורתנו תורת אמת הלוח והוסיף ואור,

וימלא כת"ר תפקידו האחראי מתוך מנוחת הנפש והגוף ובהצלחה,

המקום בעזרו וכמחז"ל לעולם אין השכינה וזה מכותל מערבי,

ידוע ההמשך שם (שמו"ר רפ"ב): עפעפיו יבחנו בני"א - כוונת אלה המסייעים לכת"ר וכוונת אלה כו'.

בכבוד ובברכה שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ובקרוב ממש.

קבלת המכתב מידי השלוחים מתועדת גם היא ביומנו של הרב גץ, מליל י"ז תמוז: "הובאה אלי אגרת אישית שהועברה טלפונית מאדמו"ר חב"ד שליט"א ובו הוא מביע צער על עגמת נפש שנגרמה לי אישית בדבר שכל כולו הוא להפצת תורה ומצוות השי"ת והוא מחזק את ידי בס"ד".

מלבד קבלת לשון המכתב מידי השלוחים, נשלח, כמובן, אל הרב גץ המכתב בחתימת יד קדשו של הרבי באמצעות הדואר.

הוסרה ההתנגדות

עתה נותרה בידי השלוחים המשימה לפתור את הבעיה ולהביא לכך שהקשיים שהערימו במשרד הדתות על שידור ההתוועדויות בכותל יוסרו. הרב שלום בער לבקובסקי מספר כי הרב חדקוב הורה להם ליצור קשר עם "יהודי בשם הרב דולגין". הרב אברהם ישעיה דולגין כיהן כרב בארה"ב, עלה לארץ הקודש ושימש מספר שנים קודם לכן כמנכ"ל משרד הדתות. הוא היה בעל קשר הדוק עם הרבי, ועתה הורה הרב חדקוב לשלוחים להסתייע בו.

ואכן, במכתבו של הרב אפרים וולף אל הרב חדקוב מיום כ' תמוז תשל"ו, הוא כותב: "בענין הטלפון שקבלתי מכת"ר ביום ה' . . . בדעתם [של השלוחים] להיפגש עם מר דולגין בענין זה".

במכתב אל הרב חדקוב מיום כ"ג תמוז, ממשיך הרב וולף ומדווח על הנעשה לתיקון הבעיה. הוא מספר כי ביקר יחד עם בנו ר' בערקה בירושלים, שם ישבו הם יחד עם הרב חנוך גליצנשטיין, הרב שמואל שניאורסאהן ויבלח"ט הרב טוביה בלוי "והת'

לבקובסקי, ודנו על האנשים שיש להפעיל בכדי להשפיע על הגורמים הרלוונטיים לפעול לתיקון העניין.

בסופו של דבר, הודיע שר הדתות לרב גץ כי הוא אינו מעוניין לפתוח 'חזית' נוספת עם חב"ד, נוסף על המאבק בעניין תיקון חוק 'מיהו יהודי', והורה לו לדבר עם סמנכ"ל המשרד, מר ישראל ליפל, ולתאם עמו את הפרטים המעשיים.

בעקבות זאת, זומנו השלוחים לפגישה במשרדו של מר ליפל יחד עם הרב גץ

"עם כניסתנו למשרד", מספר הרב גורביץ, "פותח מר ליפל ומספר על הקשר הוותיק שלו לחב"ד, כאשר אביו שימש כגבאי במניין של ברסלב שהתקיים בקומה השניה של בית הכנסת 'צמח צדק' ואף ארגן שם שיעור תניא אחת לשבוע, וכך דיבר בחביבות ונוסטלגיה רבה, כשהפגישה נחתמה בכך שניתן אישור רשמי לשידור ההתוועדות".

ביום י"ד מנחם-אב כתב הרב גץ מכתב, ראשון בסדרה ארוכה, אל הרבי. "ועוד ענין טוב בס"ד", כותב הרב גץ, "שהוסרה ההתנגדות להשמעת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א ברחבת הכותל בשעת ההתוועדות, ואנ"ש יוכלו להנות מדברי קדשו והמקום גורם שהדברים יוחקו ביתר שאת בנפש פנימה".

סופה הטוב של הפרשה מתועד ביומנו של הרב גץ מיום י"ט אב: "הוזמנתי למשרד לסכום ענין שדורי אדמו"ר חב"ד שליט"א בימי התוועדות. עם סמנכ"ל המשרד מר ליפל סוכם שהשידורים יימשכו אך בתנאי שבשעת שירה תונמך עוצמת מגביר הקול".

כעבור יומיים, בבוקר כ"א מנחם אב, מופיע המשפט המרגין והמיוחל ביומנו של הרב גץ: "עם שחר, החל אדמו"ר חב"ד שליט"א בשדור ההתוועדות כשקבוצה גדולה של חסידים מקשיבה לדבריו..."

הרב גורביץ רואה את העובדה שלפתע העניינים הסתדרו והתהפכו כך כעניין בלתי טבעי, אשר נפעל הודות למכתב שכתב הרבי ואותו הורה להביא לידי הרב גץ עוד טרם חצות לילו של י"ז בתמוז.

סימוכין לפלא שבדבר ניתן למצוא בקטע ביומנו האמור של הרב גץ המתאר את ההזדמנות בה סיפר לשלוחים על הנזיפה שקיבל. ביומן מצייין הרב גץ: "לא רציתי לנקוב בשמו של סמנכ"ל ליפל". ממילים אלה אנו למדים את אשר השלוחים לא ידעו עד לימים אלה, כי מר ליפל עצמו הוא שהביע התנגדות לשידור ההתוועדות, עובדה המחודדת את החידוש בכך שדווקא הוא הראה לפתע יחס כה חם ואישר את השידור.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מחמ מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אימבערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כ"ב סנה, ה'תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"ם
נכבד ונעלה איש המעלה
הרב מאיר יאודה נ"ו גץ

שלום וברכה:

בנוסף על הפ"ש שאני טואל ומקבל משלובו הטוב על ידי ירודינו וי
המטות-מפעם לפעם, נעם לי לקבל סכהב כח"ר פיום ג' לסדר "ואשר
הוא עושה ה' מצליח", ביהר עם הפצ' אליו.

ושלא על סדר מכהבו אתחיל במיום והותם מכהבו, חולדה הנכד בשו"ס,
ונקרא שמו בישראל ברק ישי בן זוריה שומרי. ובנוסח המסורת -
יהי רצון שהוריו יגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, וכח"ר וזוב'
הרבניח התי' ירוו רב נחח אחי סכנו ומכל יוצאי הלציהם שיחיו,
וסתון סכהב וטוב לכב יומיף בפעולותיו בקדש, סמירה על הקדש, ובפרט
כותל המקרבי שהודיעונו חכמינו ז"ל למעולם לא זזה סכינה מכותל
המקרבי של בית המקדש. וה"ח בכיוהד על שימח לבבו לשלוח לי
החמנות מהזהרות וכו' נוסף על הבשורה הטובה ומשמחה שנפסקו כל
העבודות וההפירות שיש בתן חשש, ואמילו ספק חשש, נגיעה בקדש ומקדש.

ויהי רצון שיקרוב ממש נזכה לקיום היעוד שיבנה בית המקדש במהרה
בימינו בגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו יבוא ויגאלנו,
ובלטון הכתוב, ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

בהוספה על האסור, ומובן שגם זה עיקר, ה"ה על הפס"ד המצורף
בכהבו בנוגע לג' "שאלות" המפורסמות. והוספתי מירכאות לתיבת
"שאלות", לאחרי שאמרו חכמינו ז"ל שהשאל ה"ח סגונה בסס"ד ברור
בה וצ"ל מפורסם וידוע לכל מצוה בגדול וכו', אלא שבחוסך כפול
ומכוסל בלוחנו זה-גם בזה צריך להיות פרוסם נוסף והדש וכו'.

ויהי רצון שבחוספה נתינת כח דימי ההנוכה, אשר חודש שבת נעוץ
בהם, יהי' כוסיף והולך ואור מיום ליום עד לקיום היעוד ות' יהי'
להם לאור עולם.

כבוד וברכה לבשורות טובות
בעיניכם הכלליים והפרטיים
גם יחד ובאופן דמוסיף והולך

השיחה נשמעה בהר הבית?

"בשלב זה", ממשיך הרב גורביץ ומגולל את המאורעות, "לאחר שניתן היתר רשמי ללא ערעורים, הותר אף שידור ההתוועדויות ברחבת הכותל עצמה, וכך קולו הק' של הרבי הדהד בכל הרחבה הגדולה החל מאמצע הלילה ועד שעות הבוקר.

"השידור הושמע באמצעות הרמקולים שעל-גבי 'טנק המבצעים' אשר הבאנו עמנו מניו-יורק ארצה ועמד לרשותנו, ואותו הכנסנו לרחבת הכותל בכל ליל שידור.

"אנשים רבים היו נעצרים ומאוינים להתוועדות. אני זוכר לדוגמה כיצד הרב בנימין ביינוש פינקל, ראש ישיבת מיר, היה מגיע מדי בוקר להתפלל שחרית בכותל ב'ותיקין', והיה נעצר למשך דקות ארוכות להאזין לדברי הרבי".

על החשיבות שהייתה בכך שקולו ודבריו הק' של הרבי יישמעו ברחבת הכותל למדו השלוחים בראש ובראשונה מהתערבותו של הרב חדקוב בפתרון הבעיה וכמובן מהאגרת שכתב הרבי לרב גץ ובה הביע את ברכתו שיבוטלו "כל ההפרעות לעניני תורה ומצוות, כולל הנ"ל", ומאגרת נוספת בה כתב הרבי ש"בינתיים קבלתי ג"כ ידיעות מידידינו המשותפים שי' שבכי אב הי' הכל בסדר".

אולם להזדמנויות אלה קדם מאורע שלא יישכח מזכרונם של השלוחים. היה זה בהתוועדות ליל ראש חודש אייר באותה שנה, בה זעק הרבי על נושא שעמד באותם ימים במשא-ומתן מצד ממשלת ישראל - האפשרות להתיר לערבים לתלות על הר הבית את דגל ירדן.

"כעבור מספר ימים", מספר הרב גורביץ, "היינו בביתו של הרב חנוך גליצנשטיין ע"ה, אשר היה בשיחת טלפון עם מזכירות הרבי. במהלך שיחת הטלפון, נשאל הרב גליצנשטיין האם קולו של הרבי יכל להישמע גם בשטח הר הבית. משאלה זו למדנו על החשיבות הרוחנית שבכך שקולו של הרבי נשמע במקום".

שמירת המקדש

בד בבד עם המשך שידור ההתוועדויות בכותל, הלך והתהדק גם הקשר האישי של הרב גץ אל הרבי.

במכתב ששיגר הרב גץ אל הרבי ב"ד מנחם אב במסגרת הפרשה הנזכרת, העלה עוד מספר נושאים בהם ביקש את עצת והכוונת הרבי.

את המכתב פתח הרב גץ בבשורה על כך שנפלה ההחלטה לחשוף עוד חלקים מן הכותל המערבי, כשלאחר-מכן בישר על הסרת ההתנגדות לשידורי ההתוועדויות.

"ועתה", המשיך הרב גץ, "נפשי בשאלתי בענין חשוב אחד שאני הוגה בו". כאן גולל הרב גץ תגלית שגילה באותה תקופה בדמותו של שער סתום שלפי השערתו ממנו יצאו הכהנים לטבול. "הרב גץ הראה לנו את השער הזה", מספר הרב גורביץ, "היה זה בבית הכנסת הקטן בו התפלל הרב גץ במקום בו התקיימו החפירות, מול קודש הקודשים. הוא הראה לנו את צורת השער המקומרת הקבועה בקיר". במכתב, הביע הרב גץ את חשקו העז לפתוח את השער ולהיכנס פנימה מתוך מטרה לגלות את מקום המזבח ואת מקום גניזת ארון הברית, ושאל האם ראוי לעשות זאת, והאם מותר מבחינה הלכתית, להיכנס למקום הפתוח הן לקודש והן לחול.

בראש חודש אלול כתב לו הרבי מכתב מענה, בו אישר את קבלת מכתבו של הרב גץ, ובירכו. לאחר המילים "ושיבשר טוב בכל הענינים שכותב", הוסיף הרבי בכתב יד קדשו: "כולל ועיקר - שבטלה התכנית לחפור מתחת לבית המקדש, מחילות וכו' ואפילו לספקו".

גם בחתימת המכתב, לאחר המילים "בכבוד ובברכה", הוסיף הרבי בכתב יד קדשו: "לשמור על הק' שלא יגעו בו ולא בספקו וספק ספקו, כי ממי שהזהיר על המקדש אתה מתירא".

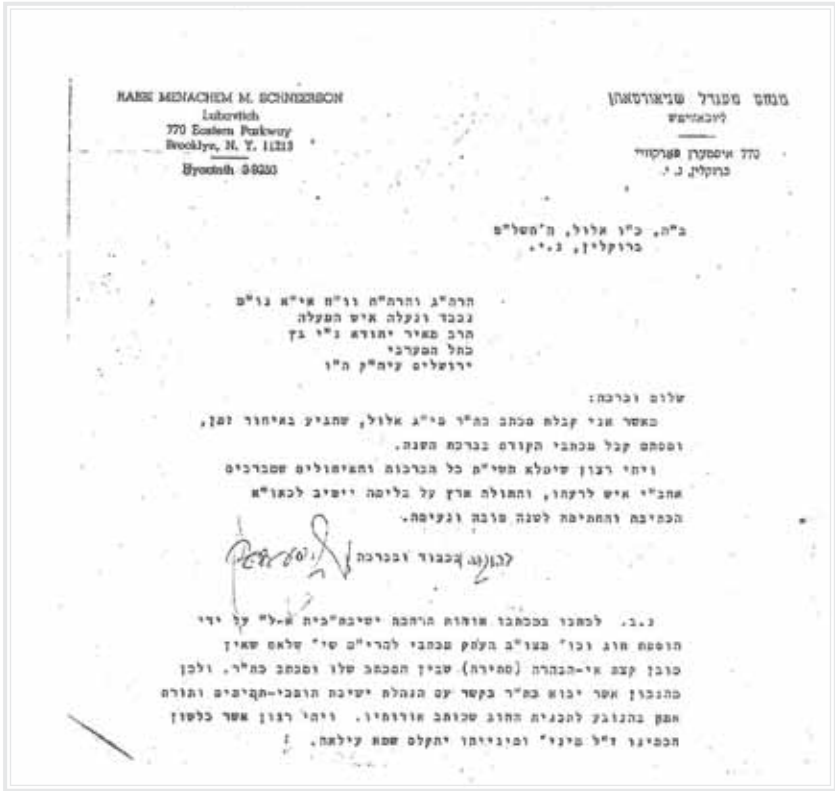
ואכן, בכ"ב כסלו תשל"ז שלח הרב גץ אל הרבי מכתב בו כתב בין השאר: "והנני מבשרו כי, בהתאם להוראותיו, נגנזה התכנית ההיא לחלוטין ואיננו מדברים יותר מזה מאומה".

כעבור חודש ימים, בכ"ב טבת תשל"ז השיב לו הרבי במכתב שנפתח במילים המיוחדות: "בנוסף על הפ"ש שאני שואל ומקבל משלומי הטוב על ידי ידידינו שי' המשותפים - מפעם לפעם, נעם לי לקבל מכתב כת"ר...".

בהמשך המכתב כותב הרבי: "ומתוך שמחה וטוב לבב יוסיף בפעולותיו בקדש, שמירה על הקדש, ובפרט כותל המערבי שהודיעונו חכמינו ז"ל שמעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש".

"לאחר שהרב גץ גנז את התוכנית לחפור ולגלות את כלי המקדש", מספר הרב גורביץ, "ביקר בכותל ארכיאולוג אמריקאי מפורסם והרב גץ ערך לו סיור. כאשר הגיעו לשער הסתום, סיפר לו הרב גץ כי בהוראת הרבי נמנע מלפתוח את השער ולחפור, האריכולוג

הגיב ואמר 'לא יאומן לאיזה 'חורים' הרבי הגיע'...

שימת לבבו לשלוח לי התמונות

"אל אותו מכתב, שכתב הרב גץ בחודש כסלו", מספר הרב גורביץ, "הוא צירף תמונות משלטים שנתלו בכותל וזהוהירו על האיסור ההלכתי לעלות להר הבית, כמו-גם תמונה משלט שהכנו והעמדנו בכותל, אשר סיפר על עשרת המבצעים של הרבי".

על סיפורו של השלט סיפר הרב שלום בער לבקובסקי: "ניגשתי אל הרב גץ ואמרת כי רצוננו הוא לתלות את השלט הזה בכניסה לכותל. הרב גץ אמר שלא ברור למי משתייכת הכניסה לכותל - ייתכן שלעיריית ירושלים, ייתכן שלמשרד הדתות וייתכן

שלהנהלת הרובע היהודי. 'על כן' - המשך הרב גץ ואמר - 'אין בסמכותי לאשר את תלייתו. אולם אף כי אישור אין ביכולתי לתת, הרי שבהיותי ממונה על משטרת הכותל, אבוא יחד אתכם בשעה בה מכהנת משמרת מסוימת של השוטרים, ויחדיו נסתובב במקום בו ייתלה השלט, נשוחח, נצביע על המיקום בו ייתלה השלט וכו'; ובשלב הבא תבואו באותה שעה ביום אחר, אני אדאג לסדר שאותה משמרת היא שתכהן בשעה שתבואו, והשוטרים כבר יזוה אתכם מן הפעם בה הסתובבתם אתי ולא יעירו על תליית השלט בהבינם כי הדבר מתבצע באישורי'.

"כך עשינו, גייסנו סך של אלף דולר - שהיה סכום גדול מאוד באותם ימים - והכנו שלט בו מתאפשרת החלפת מבצעי החגים בהתאם לעונה. כאשר הגענו לתלות את השלט שאל השוטר מה בכוונתנו לעשות, הזכרנו לו כי באנו עם הרב גץ והוא הניח לנו להמשיך במעשינו, וכך נתלה השלט והפך לעובדה".

"היה זה שלט רחב", מתאר הרב גורביץ, "שנתלה על ברזלים בגובה שני מטרים. בראשיתו נכתב כי אלו הם עשרת המבצעים שהרבי מליובאוויטש הורה לקיים, ומתחת הופיע שמו של כל מבצע, הסבר קצר אודותיו בעברית, אנגלית וצרפתית, וציור המבטא את המבצע. השלט נתלה במקום בולט בכניסה לרחבת הכותל והיה תלוי במקום במשך תקופה".

ובכן, במכתב התשובה התייחס הרבי גם לתמונות שצירף הרב גץ מהשלטים: "ות"ח במיוחד על שימת לבו לשלוח לי התמונות מהאזהרות וכו' נוסף על הבשורה הטובה ומשמחת שנפסקו כל העבודות והחפירות שיש בהן חשש, ואפילו ספק חשש, נגיעה בקדש ומקדש".

כשפותחים סדק בכותל התורה והמצוות

אגרת מאלפת נוספת של הרבי אל הרב גץ, נכתבה בז' שבט תשל"ח ועוסקת ביוזמה נועזת שהגיעה לפתחו באותם ימים.

"היה יהודי בעל מפעל לייצור 'לק' מיוחד לשימור מבנים עתיקים", מספר הרב לבקובסקי שהיה מצוי בסוד העניינים, "אשר הגיע אל הרב גץ וסיפר לו כי המפעל שבבעלותו הינו בעל ניסיון רב בתחום, והוא שביצע עבודות שימור לבנייני התאומים ולפסל החירות בארה"ב.

"ראשית, השיב לו הרב גץ, יהודים מבקשים לנשק ולהתרפק על אבני הכותל עצמם,

ללא 'לקי' שיפריד ביניהם. שנית, הוסיף, הכותל החזיק עד כה ללא עבודות שימור, והוא יחזיק כך עד ביאת המשיח.

"אותו יהודי לא נכנע והמשיך להטריד את הרב גץ, ובהזדמנות הקרובה בה ביקרתי אצלו והוא שיתף אותי בדברים, סיפרתי לו כי הנני מתעתד לנסוע לניו-יורק לחתונת אחיינית, והצעתי כי ישאל בדבר את הרבי.

"הרב גץ קיבל את הרעיון בשמחה, כתב מכתב בו גולל את המאורעות, וצירף את הדפים הרבים עם תוכניות ציפוי הכותל, ושאל את עצת הרבי.

"עם בואי לניו-יורק מסרתי לידי המזכיר ר' בנימין קליין את התיקיה. כעבור כשבוע אמרתי לו שאני מתעתד לחזור ארצה, אך הוא השיב לי שמפאת גודל הנחיצות הרבי לא המתין שאסע ארצה וכבר שלח אל הרב גץ את מכתב התשובה.

"כשהגעתי ארצה הראה לי הרב גץ את המכתב".

המכתב, מיום ז' שבט תשל"ח, כלל שני עמודים. בעמוד הראשון מברכו הרבי לרגל שידוכי בתו, ובתחתית העמוד מציין בכתב יד קדוש: "מעליד" [מעבר לדף]. אל המכתב צורף עמוד נוסף, ובו כתב הרבי:

המצורף בהג"ל (ע"ד טיפול ב(אבני ה)כותל המערבי) נתקבל ות"ת.

וזהה אני לגמרי עם עמדת כת"ר במכתבו הראשון עד"ו (מר"ח מ"ח) ובלשונו לדחות "רעיון זה מכל וכל".

ולתוכן מכ' כת"ר מה' כסלו שלאחרי ששמע ביאורי המציע (עתה) דעתו שיש לערוך דיון בתנאים מסוימים כו',

אתכבד להעיר: (א) בתקופתנו כשפותחים "סדק קטן" בכותל התומ"צ (אפילו בכוונה הכי טובה), מוסרים ההחלטה גם לגורמים הנק' חילוניים וכו' - קשה במאד לסתמו (ובמילא - הולך הוא ומתגדל כו'), ואפילו כשטוענים שלא נתקיימו התנאים - המענה מן המוכן: (א) יושיבו ועדות שיחקרו הֵכֵן הוא ומבלי חפזון ויקבלו עדיות וכו', (ב) ועיקר - ההיתר להסדק מתקבל בפשטות ולצמיחות, משא"כ התנאים דהמחמירים "יש לשאול דעת המקילים וכו'".

(ב) דיון הכיל עלול לעורר דרישות לדון בהצעות בנוגע להכותל מכל המינים "ואחריתו מי ישורבה".

ג) עצם דיון הנ"ל - קרוב לודאי שיעורר מחלוקת חריפה חדשה בתוככי בניי ויחריף את הישנות וכו'.

ד) מקום לומר שמחוגים שונים מאומות עוצ"ז ירעישו דג"ז הוכחה שהשלטון דבנ"י באה"ק עתה - מזולזל ח"ו בהקדוש אצלו, ועד כ"כ שאפילו בשריד ביהמ"ק שולחים יד וכו'. וההיפך דקדה"ש ובממדים דהעולם כולו - מובן (נוסף על הטפל - הנזק הפוליטי) - להטענה שצריך לשמור על קיום הכותל המערבי וכו' - הרי כבר ענה ע"ז כת"ר במכ" דר"ח מ"ח.

וידוע פי' גדולי ישראל בסדר הציווי "לא תוסיפו ולא תגרעו" - דההצעה דתגרעו מתחילה וקדם לה ההצעה דתוסיפו.

יש להאריך עוד בכ"ז אבל בטח א"צ בזה לדכוותי דמר.

לזכך את החול

המכתבים שכתב הרב גץ אל הרבי והאגרות שקיבל מהרבי, קירבו וקישרו אותו אל הרבי, ואט אט הוא הלך והתקרב.

"עם הזמן", מספר הרב גורביץ, "הרב גץ 'נתפס'. היינו מביאים לו שיחות מהרבי, מספרים לו סיפורים שהיו מתפרסמים, והוא מאוד נהנה והתחבר.

"הרב גץ היה אדם מיוחד. הוא ניחן בחושים עדינים, ידע רחב - הן בתורה והן באופן כללי, ומעמד מיוחד. הוא היה מספר לנו על תיירים המגיעים אליו ומשתפים אותו בלבטיהם ובתיקוני התשובה שהם מבקשים.

"באחת הפעמים", נזכר הרב גורביץ, "שאל אותנו הרב גץ מהו היום מימי חג הסוכות המהווה 'אושפיז' של הרבי. הרב גץ למד בשיחות על המושג של 'האושפיזין החסידיים', קרא שיום 'שמיני עצרת' הוא 'האושפיז' של הרבי הריי"צ, אך באשר ל'אושפיז' של הרבי לא נאמר דבר.

"הרב גץ שאל את השאלה, ובעצמו השיב בהסבר נפלא: שמחת תורה, זהו היום של הרבי. והוא הסביר: כל עניינו של 'יום טוב שני של גלויות', ששמחת תורה נחוג בו, הוא לקחת עניין של חולין, של חוץ לארץ, ולהחדיר בו קדושה. זהו בדיוק עניינו של הרבי - לקחת את כל ענייני החולין ואת כל העולם הגשמי, ולגלות בהם קדושה".

שידור מרחבת הכותל אל חדרו של הרבי!

בפי הרב גורביץ ישנו סיפור מענין נוסף, על אירוע נדיר וייחודי אשר במהלכו הועבר שידור מרחבת הכותל אל חדרו של הרבי. אך קודם לכן, מעט רקע:

בראשית שנת תשל"ז, נערכו דיונים בין נציגי המדינות השונות באו"ם אודות חברון עיה"ק, תוך מטרה ברורה להסיג משם את היישוב היהודי שהחל להתפתח בעיר האבות לאחר מלחמת ששת הימים. במהלך ההקפות בליל שמיני עצרת, התייחס לכך הרבי

בצורה מיוחדת מאד בעת שלפני ההקפה החמישית הכריז לפתע שכעת תיערך ההקפה בחברון עיה"ק.

במשך דקות אחדות התייחס הרבי לבעלות המוחלטת של עם ישראל, ובייחוד שבט לוי על הנחלה הקדושה, ובין הדברים אמר "היות והזמן גרמא לערוך הקפות בחברון עיר האבות ועל פי דברי הבעש"ט שבמקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא כאשר יהודים רוצים לערוך הקפות בחברון- נמצאים הם שם". הי' זה מעמד שמיימי ופלאי.

מספר ימים לאחר מכן, בהתוועדות שבת בראשית, הזכיר הרבי את העובדה שבליל שמיני עצרת ערכו הקפות בחברון על ידי כך שרצו להיות שם. בהמשך לכך, הורה הרבי במפתיע שאלו שהשתתפו בהקפה זו וחוזרים לארץ הקודש ימצאו את ההזדמנות הראשונה (בתאום עם כוחות הביטחון) להגיע לחברון ולערוך במערת המכפלה את ההקפה החמישית.

בהמשך הדברים, ובפירוט יותר ביחידות כללית שנערכה לאחר השבת לתושבי כפר חב"ד, נתן הרבי הנחיות מפורטות לקיום המעמד הנשגב. הרבי הורה לערוך את ההקפות בשלמות, בהוצאת ספרי התורה ובאמירת הפסוקים, לכל לראש במערת

המכפלה ולאחר מכן לנסוע לעיר העתיקה בירושלים ושם לערוך את ההקפות שלוש פעמים נוספות: בבית הכנסת צמח צדק, בכותל המערבי ושוב בבית הכנסת צמח צדק, שם גם תערוך התוועדות לאחר מכן.

מובן שההוראה המופלאה ויוצאת הדופן הכתה גלים ועוררה רעש גדול בקרב אנ"ש בארץ ובעולם. מיד בשוב האורחים הרבים לארץ החלו לקדם את ביצוע ההוראה, והמועד הראשון שהתאפשר על ידי מערכת הביטחון הי' יום ראשון ד' מרחשון. הי' זה אירוע היסטורי ומיוחד, חסידים מכל רחבי הארץ הגיעו לחברון ומשם לעיר העתיקה בירושלים ונטלו חלק בקיום הוראת הרבי.

מספר הרב גורביץ:

"בעת ההקפות בכותל המערבי, עלה לי ולידידי הרב לבקובסקי רעיון לנסות ולהציע לפני הרבי להאזין למתרחש כאן באמצעות קו הטלפון שהי' במשרדו של הרב גץ.

ניגשנו למשרדו של הרב גץ, וביקשנו לחייג בשיחות גוביינא למזכירות הרבי. משהצגנו את עצמנו כשלוחים נענו מיד ועל הקו הי' המזכיר הרב יהודא ליב גרונר. מובן שלא הצענו במפורש שהרבי ישמע את המתרחש בכותל, אלא רק אמרנו שקיימת אפשרות לשמוע את המתרחש כאן על ידי שנוציא את האפרכסת מחלון המשרד הפונה לרחבת הכותל. משנענו בשתיקה, הבנו שהרבי על הקו ומיד הצבנו את האפרכסת בצורה שקולות הנגינה, אמירת הפסוקים והנאומים ייקלטו בטלפון ויישמעו לאזניו הקדושות של הרבי.

בחלוף כעשרים-עשרים וחמש דקות בקע קולו של הרב גרונר, שבישר לנו שהרבי הקשיב למעמד וביקש למסור לנו שהיות וגרמנו נחת רוח רב על ידי זה, על כן מודיע הרבי באמצעותנו על קיום התוועדות פתאומית הערב. בהמשכו של אותו יום נסע הרבי לאהל ובשובו מהאהל נערכה ההתוועדות.

במהלך ההתוועדות אמר הרבי שהגיעה ידיעה באמצעות הטלפון שהבקשה לערוך הקפות בחברון ובירושלים אכן מולאה, ובקשר לכך ביאר הרבי בהרחבה את החידושים הטכנולוגיים שמתחדשים בעולם בזמן הזה, הקשורים לימות המשיח, בדוגמת קווי טלפון או גלי רדיו באמצעותם אפשר להפיץ יהדות ותורה ומצוות באופן שיגיע לכל מקום ומקום גם לפינה הנידחת ביותר. לאחר מכן הוגהו הדברים בליקוט שיצא לאור לקראת שבת פרשת נח תשל"ח (ונדפס בלקו"ש חט"ו שיחה ב' לפרשת נח) והפך לאבן יסוד בתורת הרבי בכל הנוגע להתפתחות הטכנולוגית בעולם לקראת ימות המשיח.

◆ ש ע ר ה ◆

מכתבים לזקני הכלה

מכתב ברכה להולדת אב הכלה שי

מכתב ברכה לאפשרעניש של אב הכלה שי

111 - פ.ס.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מחוז מעורל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסקערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

כ"ה, ס' ס"ח תשס"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה" נהן שי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של
בנם יששכר רוב בער שי, הנה מועתק לקמן קטע ממכתב
כ"ק סו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בנוגע למנהג
ישראל זה. ויה"ר מהשי"ח שיגדלו ביהר עם זוב"הי
ואת כל ילדיהם שי" לחלה ולחופה ולמעשים טובים מהון
הרחבה.

בברכה

וז"ל כ"ק סו"ח אדמו"ר.

..... ובדבר גזיזה השערות - אפשרעניש - הוא דבר
גדול במנהג ישראל ועיקרו הוא בהחינוך והשאת פיאות
הראש, ופיוס הגזיזה והנחה הפיאות של הראש, נהגו להדר
להרגיל את ההינוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכה
הסזון וק"ש סעל המטה. והשי"ח יהי" בעזרם שיגדלוהו
להורה ולחופה ולמעשיטובים מהון פרנסה בהרחבה ובמנוחה
הדעה בבסמיות וברוחניות.

נ.ב.
סכ" - דו"ח והפ"נ נחקבלו.

מכתב כללי-פרטי לסב הכלה שי

לפני החתימה הוסיף כ"ק אדמו"ר בכתי"ק: "[בברכה] לבשו"ט בכל עניניו [חי"ק]"

ביתם העודל פניאליאטא
ליובאוויטש
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
ט"ז שבט תר"ם
ברוקלין, א.י.

BARB MICHAELEM M. SCHNEZSON
Lubovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
Brook 1302

ב"ח, עסק מ' עלי באר עני לוה, ה"חש"ח
ברוקלין, א.י.

מאריך נהן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני פקלה מכתבו הזו.

אביד תקוהי חזקה, אשר בימי טוולה, ימי האולה יב-יג פסח
הבע"ד, וכן כוסיס שלפניהם ושלאחריהם,
העלה בזכרון באו"א טרם האולה, מיטת המאמר שקדם לה ופרשת
הפיכות שנימו להם,

יצרתי הפיכה לירי המבוננות, המבוננות ולימודי" פרשת אלו הפיכה
לירי פקשה,

פקשה כפועל באעולות שהן היסוד והמנייתות של הפרשות המפורזות הפצה
היהדות, התורה (הגבלה והמנייתות) והפחותי' ועד כדי פס"ח,
שנ"ח (רצוני וכל עניניו) מפור הרחבה אחת, שהרי גם במשך שנתיימת
בפילאטא הכפשה, החרם ומוראבם יתן ה' וגו' צ"ל קבוע כלבו חסיד משש ענין
מפירת נמשו לה",

למסור חזק נבד כל פונד ומעכב, אויב ומתקב - הן מחזן והן הפיכה,
ולחיות כפועל אשר סוף יבטלו כל הפניות ועיכובים והפליחתה
המפורזת הלוד והוסיף ואור

וגם מספר המעולים בזה - פעלי דיפסא, מפענץ לויכסג - יגדל הלוד
וגדל עד כי חדל למסור -

עדי לקיום תיעוד כי הרבה היעם והתכבה והאפת ומלאה הארץ דעת את ה",
בבאולהנו קרובה האפחה והפליחה ע"י משיה דקננו.

בברכה
אליעזר אלימלך

עלי באר: סיעור היום (בסיעורי חמ"ח הידועים). עלי באר עני לוה: באר
נקראו כנ"ס וכו"ס"ג מעין גנים באר טיפ חיים ועני לוה סעודרים אוחס
לממלה, וע"י חו"ס"ב עולים ממאמר הנח"ב לאור באור החיים (ענין לקו"ח
ואו"ח עת"א) טרם האולה, והפיכות: ראה בזה רשימות המאמר (לקו"ד
ח"ד). קונטרס יב המוד, הרצ"א (בס' הקונטרסים). ספ"ס (רצוננו ראה
ד"ה פ"י ס"ג לאדה"ו) בונה וירוסלים פע"ח, מאה טערים ספ"ג). ד"ה
עתידיס ברוקים, ה"חש"ב, ההכפשה מחרבם: ראה כנ"ס הנני ספ"ח ופס"ח, אוד
ומתקב: ראה ד"ה וכל היהודים, הרס"ד, פעלי, ליכסג: עירובין סה, א.
וכס"י הצ"א (הובא בלקו"ד ח"ב עת"ב, ובאשר ייקרא אלקים לתור יוס),
חרכה, א"ת ה"ג ראה רמכ"ס הל' תשובה פ"ח, ה"ב, סס כסיום ותוחם הל'
מלכים, פיה"ח מנה" ר"ס חלק (קרוב לסוף התקדמה לי"ג היסודות). סו"ג
ח"ג ספ"א, חרכה, החכמה, דעת את ה"ג בזה"א (קס, פע"א): אותו זמן יטנא
החכמה כעולם כו", אלא ממעטע סטבר בתקופת חתה"ס (וכן פוכה בזה"א
קוב, בן קל, פע"א). ספ"ס כרמכ"ס, דעת והחכמה ופא"ט: חוסיף ביאוד
סוף הל' מלכים ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד (להעיר
מהל' יסוה"ח פ"א ת"ד: הוא לבדו האמת, ועיי"ג"ב הנ"א פל"ח כהנ"ח כסס
הרב הסביר) ולפיכך יהיו ישראל חמשים כו' ויטיגו דעת בוראם כו' (להעיר
מהל' יסוה"ח פ"ג, ה"ס). ובה יובן ג"כ מה טרף כהל' מלכים וכס"ג הובא
סיום הכתוב: כסיום ליום כססיום.

ג.ב.

ממעט העלוח ובנתים נקבל מכתבו מהג האולה י"ב המוד.

מכתב כללי-פרטי לסבתא של הכלה

לפני חי"ק הוסיף הרבי בכתי"ק: "[בברכת] הצלחה רבה בעבודה" בבי"ס "בית חנה" ולבשו"ט בזה [חי"ק]"

מענה לסב הכלה על מה שכתב "הנני לשאול אם לקנות את הדירה שאנו גרים עכשיו".

כ"ק אדמו"ר העביר קו על התיבות "הנני לשאול אם" וסימן בחץ ומתח קו מתחת לתיבות "לקנות את הדירה שאנו גרים עכשיו", וכתב "אזכיר עה"צ".

מכתב ברכה להולדת אם הכלה תחיל

גורביץ - סגדל העמק

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

חנחס מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

כ"ה, ו' אדר"ר חסם"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"ג עוסק בצ"צ
מוה" יוסף יצחק שי' הלוי

שלום ובבכה!

בפענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג"י הי'
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

- ידוע מכ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע, אשר סנהגנו
הוא לאמר גם בלידה בת לתורה ולחופה ולמעשים טובים,
ע"פ מרז"ל (ברכות יז"א) נשים במאי זכרין באקרובי' כו'
באתנוי' כו' ונסרין כו'.

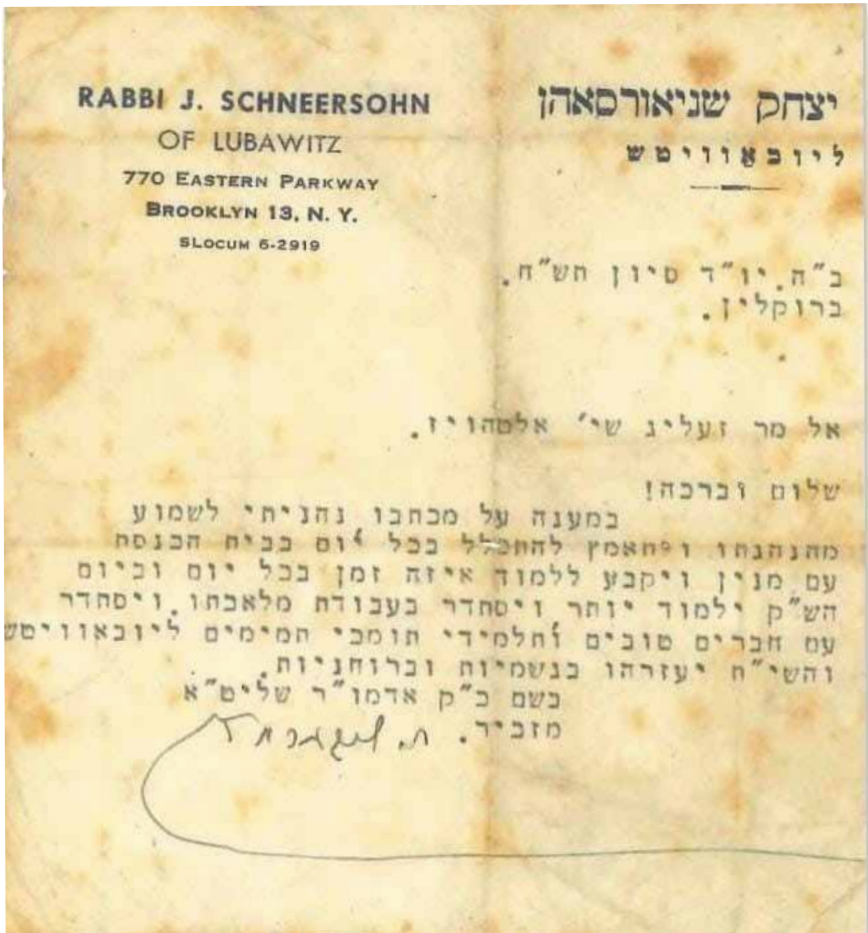
בברכה מזל טוב

מכתבים לסבא רבא של הכלה
הרה"ח ר' חיים זעליג ע"ה אלטהויז

◆ ◆ ◆

מכתב מכ"ק אדמו"ק הרי"ץ

מכתב מכ"ק אדמו"ר בשפה הרוסית

ENACHEM M. SCHNEERSON

Lubovitch

70 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ה'תש"ג, כ"ט ב' שבט

Уважаемый господин Шнейерзон!

Я получил Ваше письмо от 27. декабря. Это очень хорошее письмо и мне, как Ваш знакомый и друг - Казак, и я пишу, что Ваш список доблестных добровольцев и что Ваш список очень, как в настоящее время и в настоящее время.

В настоящее время, конечно, Ваше дело очень важно и важно для, и я пишу к тому, что список и доблестные Казак - Казак, что список доблестных добровольцев и что список и в настоящее время доблестных добровольцев, конечно, Ваш добрый знакомый и друг.

Ваше дело очень важно и в настоящее время и в настоящее время Ваш список, что как это не видно было, но сейчас уже в настоящее время видно, и не в настоящее время.

Я радостен, что в настоящее время видно Ваш добрый список доблестных добровольцев и что список доблестных добровольцев, что как в настоящее время видно, и в настоящее время.

Искренне Ваш добрый знакомый и друг, Мануэль

[תרגום חפשי]

מר ז. אלטהויז הנכבד שי

מכתבך מה-27 בינואר נתקבל. מאד שמחתי לקרא בו כי הסתדרת בספריא חב"ד, ובטוחני שתהיה מרוצה והדבר יביא לך הצלחה הן ברוחניות והן בגשמיות.

בטוחני - במיוחד כשאני נזכר באביך ע"ה שהכרתיו היטב - שמצבך כיום, שהנך גר בכפר-חב"ד, מתאים לכוונתו ולרצונו של אביך וגם לתכונות הנפש שירשת ממנו.

הנך יכול לכתוב לי תמיד בשפה הנוחה לך יותר, כי החשיבות היא לא בשפה שבה כותבים אלא בתוכנו של המכתב - כי השפה הינה העטיפה החיצונית בלבד.

אני מקווה שבמכתב הבא שלך תכתוב לי בפרטיות יתר אודות סדר יומך, הן באשר לעבודתך והן בקשר לשיעורי-תורה ולימוד.

המאחל לך הסתדרות טובה בגשמיות ורוחניות והצלחה בהם.

מ. שניאורסאהן

י"א תמוז תשי"ד

ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"ב וכו' מו"ה זעליג שי

[תרגום חפשי]

אחרי הפסקה גדולה ביותר, נתקבל מכתבך מי"ג סיון. שמחתי במיוחד לקרוא בו שבאת בקשרי שידוכין בסוף הקיץ תתקיים חתונתך בשעטומ"צ, אך לא ציינת הקביעות המדויקת של יום הנשואים.

באשר לכך שהנך כותב שאין לך זמן לקביעות-עתים מעבר לשלוש פעמים בשבוע וביום הש"ק - הנה ראשית דבר, חייבים למצוא לפחות עשר-חמש-עשרה דקות כל יום לקביעות עתים לתורה, וכשיש רצון - ניתן למצאם. נוסף לכך, צריכים לדעת בע"פ כמה פרקי משניות ולפחות פרק אחד תניא, כדי שבעת יציאתך לעבודה וחזרתך (לבית) תוכל לשנגם בע"פ. דבר זה יביא לך הצלחה לא רק בעניינים הקשורים לחיך הרוחניים, אלא גם בחיך הגשמיים.

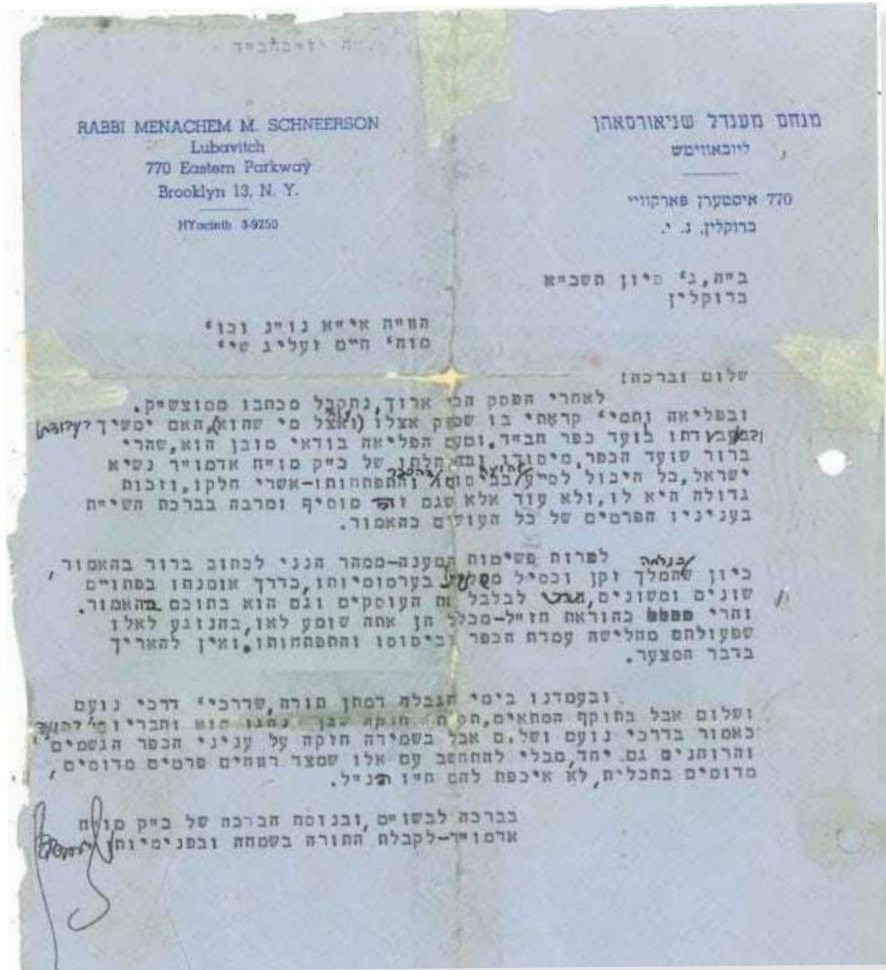
אני מקווה לשמוע בשורות טובות ומאחל לך אושר ובפרט איחולי מזל-טוב לבואך בקשרי השידוכין.

מ. שניאורסאהן

מכתב מכ"ק אדמו"ר

.. שספק אצלו (ועוד אצל מי .. ימשיך בעבודתו ובעזרתו לועד .. לסייע להועד
בביסוסו **דהכפר** .. זה ..

כיון שכנראה המלך .. משתדל בערמומיותו .. בתוכם בהאמור .. ש"י בהועד .. ח"ו
הנ"ל."

מכתב מכ"ק אדמו"ר

"... האם יקבע עצמו דירתו בתור..."

